

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
helyben vagy vidékre postán:
Egy óra 40 kr.
Negyedévre 1 frt — kr.
Félévre 2 frt — kr.
Égész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca, (Biharmegyei
takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
sek és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ

TÁRSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos petitsorért egyszer . . . 6 kr.
Háromszor és többször 4 kr.
Nyitlér 4 hasábos petitsorért . . . 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és
nyitlérért 30 kr.
Reklamok soronként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
takarékpénztári épület).
Kéziratok vissza nem küldetnek.

Boldog újévet kívánunk olvasóinknak és munkatársainknak!

Táviratok.

Orosz hírlapírók országos kongresszusa.

Budapest, decz. 29. (A „H. É.” eredeti távirata.) Pétervárról érkezett sürgöny szerint az orosz hírlapok tulajdonosai és kiadói, valamint szerkesztői és munkatársai elhatározták, hogy a jövő évben a nisni-novgorodi kiállítás alkalmával általános sajtókongresszust tartanak. Az orosz sajtó képviselőinek ezen első nyilvános és általános gyülekezete valószínűleg júliusban fog megtartani. A belügyminiszter már jóvá is hagyta a kongresszus megtartását. A lapok megelégedéssel veszik tudomásul e tény, mint annak bizonyítékát, hogy a császár szabadelvű irányzatoknak hódol. A program több lényeges pontot tartalmaz; többek közt kimondatni kívánja, hogy a hírlapírók ügyeit külön becsületbírság intézze el; intézkedések tétessenek a hírlapírói tisztesség megővésére stb. Tolsztoj gróf és több más kiváló író már bejelentették, hogy résztvesznek a kongresszuson, a nem orosz nemzetiségű hírlapírók, valamint a külföldi lapok képviselői nem vehetnek részt a kongresszuson és csakis mint hallgatók lehetnek jelen.

Bérkocsin a halálba.

Gyergyószent-Miklós, decz. 29. (A „H. É.” ered. távirata.) Véres balesetről értesítenek bennünket: Vákár János csomafalvi birtokos Damosok Antal ugyanodalvó bérkocsisnak a kocsián bement a városba s dolgát végezve, haza is indult. Alig érték a lovak a piacra, megbokrosodtak s örült vágatással ragadták a kocsit maguk után. A bérkocsis teljes erővel azon volt, hogy a lovakat visszatartsa, a gyeplők azonban hirtelen elszakadtak. A lovak erre fektelenül neki iramodtak az utnak. A kocsi ropogva-recsegve gördült odább. Néhány percz múlva a kerekek meglazultak, a bérkocsis egyes részei az uton kezdtek leválni és segítség nem érkezett sehonnan. — A földbirtokos halálos félelemtől gyötörve kiugrott a kocsiból s a következő pillanatban legurult a bakról a bérkocsis maga is. Mikor az odasietők felszedték őket, konstataálták, hogy a földbirtokos sérülései nem életveszélyesek, a bérkocsis azonban szörnyen halt. A lovakat és a kocsit romjai csak 24 óra múlva kapták meg.

Az ál Szent Péter.

Déva, decz. 29. (A „H. É.” ered. táv.) Boglyás falváról távirják: Hogy milyen könnyen hívók némely helyen az emberek, mutatja a következő eset. A faluban decz. 24-ikén házról-házra járt egy mindenféle színes rongyokba bujtattott férfi, bejárta az összes házakat, hirdetéven, hogy ő szent Péter és azért jött a földre, hogy itt a „menyekben készült” képecskéket, osztogassa szét az emberek között. Mivel azonban a földön ennie kell és így pénzre van szüksége, ennél fogva a képeket nem adhatja ingyen. Találkozott néhány oly együgyű ember, a ki hitt az ámitónak. Alig távozott azonban a furfangos csaló, a bolondtá tartott emberek észrevették, hogy több értékes holmijuk hiányzik. Ezalatt a csendőrség is tudomást szerzett az ál szent Peterről, a kit letartóztattak. Zsebeit átkutatva, megtalálták nála a lopott tárgyakat. Az ál szent Péter hosszas vallatás után elmondta, hogy Petrászk Antalnak hívják és foglalkozására nézve cipészlegény. A csaló tolvajt elcsukták.

Porrá égett üzlet.

Kolozsvár, decz. 29. (A „H. É.” eredeti távirata.) Nagy szerencsétlenség történt vasárnap délelőtt a városban. Adler Samuelnek Trancsén-téren levő fűszerüzletében egy petróleummal töltött hordó robbant fel, amelynek következtében az üzletben nagy tűz keletkezett. A petroleummos bordó közelében szerencsére nem volt senki, mert különben a szerencsétlenség nagyobb mérveket öltött volna. A tűz átcsapott Szepesi Lajos háztulajdonos első emeleti lakására is, amely nemsokára szintén lángban állott. A helyszínen megjelent tűzoltók csak nagy nehezen foghattak a tűzoltáshoz, mert egyrészt minden pillanatban újabb robbanástól kellett tartani, másrészt pedig a tűzoltóknak nem volt elegendő kapcsoló-csővök. A tűz az üzletben mindent felemésztett. Az üzlet biztosítva volt. A kár ezrekre megy.

Lukácsiu Bukarestben.

Budapest, decz. 29. (A „H. É.” eredeti táv.) A „Kel. Ért.”-nek jelentik: Jöllenet a hivatalos személyiségek, mint ilyenek, a nemzeti ügy „martyrja” tiszteletére rendezett tüntetésektől távol maradnak, Lukácsiu az „Englisch Hotelben”, a hol megszállt, mégis folyton fogadja tekintélyes személyiségek látogatását, a kikkel szemben minden tartózkodás nélkül nyilatkozik jövőbeni működéséről. A harcot a magyar sovínizmus ellen — ugymond — folytatni fogja, a mitől semmiféle üldözés sem fogja visszariasztani.

Avasuti szabadjegyek reformja.

Budapest, decz. 29. (A „H. É.” ered. táv.) Minisztertanácsban kimondták, hogy a vasuti szabadjegyeket személyekre állítják ki jövőben és mindenki tartozik fényképet is bemutatni. A hírlapok szabadjegyei is korlátozva és személyekhez kötöttek lesznek.

Az olimpiai játékok.

Athén, decz. 29. (A „H. É.” eredeti távirata.) Az olimpiai játékokat rendező bizottság elnöke, Konstantin trónörökös intézkedéseket tőn, hogy a nagy számban ideseregülő idegenek mindjárt megérkezésükkor kényelmes helyen elszállásoltassanak.

A „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ” 3 értékes nyereménytárgyat sorsol ki fél éves előfizetői között.

H I R E K.

* **Ebéd a bibornoknál.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok püspök vasárnap diszebedet adott: Jelen voltak: Dr. Beóthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, Sal Ferencz polzármeister, Goldis János g. k. püspök-helynök, dr. Laurán Agoston kanonok, Pokorny Hermann altábornagy, Konja és Virányi ezredesek, Schlauch Nándor, Ritoók Zsigmond kir. táblai elnök, Erdélyi Endre kir. táblai bíró, Tóth Dezső alügyész, Ferdényi Kálmán árvaszéki elnök, Gyálóky Lajos törvényszéki elnök, K. Nagy Sándor törvényszéki bíró; Velyáczky és Kenéz járás írók, Gyöngyössi Lajos, Rácz Mihály főjegyző, Ragány János főszámvevő, Papp János gazdasági tsnácos, Dus László főügyész, Hoványi Ferencz főorvos, Rimler Károly főkapitány, Géczy uradalmi főtiszt, Hartmann állomástfőnök, dr. Schweiger Ede ügyvéd, dr. Korda Kálmán L. orvos, Rees E. gázgyárigazgató és a káptalan több tagja. A feszelen és kedélyes ebéd alatt a katonazenekar játszott. Jövő vasárnap, azaz január 5-én a nála tisztelgett százas bizottságot vendégeli meg a bibornok.

* **A biharmegyei szabadelvű párt értekezlete.** A Biharmegyei szabadelvű párt tegnap délután 4 órakor Szunyogh Péter pártelnök lakásán népes értekezletet tartott. Szunyogh Péter alispán felolvasta, hogy a kandidáló bizottság által kik és mily állásokra jelöltettek. Ahol többen lettek jelölve, a választás nyílt kérdésnek hagyatott. Azután indítványozta, hogy kik le-

gyenek beválasztva az egyes bizottságokba. Az értekezlet elnöklő alispán propozícióit tette magáévá.

* **Lesz fizetés-emelés.** A belügyminiszter, egyetértőleg a pénzügyminiszterrel, jóváhagyta Nagyvárad-város törvényhatósági bizottságának azon határozatát, melyet a közvetett adókra vonatkozólag hozott. A miniszter addig engedélyezi ezen adók beszedését, míg Nagyvárad város a fogyasztási adót a kincstártól béreli. A közvetett adók beszedésére alkotott szabályrendelet pár jelentéktelen módosítás végett azonban visszaküldötte megerősítés nélkül. A városi pénztár tehát némi újabb jövedelemre tesz szert s így remélhető most már, hogy többek között a városi tisztviselők, községi tanítók s egyéb alkalmazottak fizetése is rendeztetni fog a méltányosság és mai viszonyoknak megfelelőbben.

* **Az izr. négylet-választmányi ülése.** Vasárnap délután 3 órakor az izr. négylet választmányi ülést tartott ifj. Schvarcz Ábrahám elnök lakásán,

Ifj. Schvarcz Ábrahám elnöke alatt jelen voltak: Bognár Sándorné, Berger Dánielné, alelnökök; dr. Bartha Jánosné, Berger Antalné; dr. Bodor Károlyné; Erber Imréné, dr. Friedländer Sámuelné, Kálmán Szidorné, Kecskeméti Lipótné, Krauszainé F. Mari, Kurländer Mórné, Laszky Arminné, Lederer Dávidné, Löblé Henrikné, Löblé Edéné, dr. Mihály Lajosné, Reismán Jakabné, Rothmann Lipótné, Schütz Albertné, Schvarcz Farkasné, Stern Mártonné, Steiner Mártonné, özv. Stern Gyuláné, özv. Spitz Sámuelné, Sonnenfeld Adolfné, dr. Várnai Ferenczné, Wechsler Adolfné, Weisz Betnáné és Vohl Károlyné urnók és Gerő Armin titkár.

Elnök üdvözlővén a szép számban megjelent választmányi tagokat, felkérte Gerő Armin titkárt, hogy terjessze elő jelentését.

Titkár jelenti, hogy a gyűtések eredménye az idén gyengébb volt mint tavaly, a reáliskolában megtörtént a rubakiosztás. Indítványozza, hogy a közreműködött hölgyeknek szavazzanak jegyzőkönyvi köszönetet. Az indítványt a választmány egyhangulag elfogadta.

Hat vaggon tüzi fát oszt ki az egylet fázlódó szegényei között és Berger Dánielné felügyelete alatt a héten kezdik meg a kiosztást.

Tüzifát ajándékoztak. Jiraszek és Krausz cég, egy névtelen (Rothmann Lipótné urnó utján).

Hosszas vita tárgyát képezte a jövő évi február 1-én rendezendő bál kérdése, míg végre, több felszólalás után a választmány elhatározta, hogy a bált hangversenyvel egybekötve tartja meg, s az elnökséget megbizta a programrészletés kidolgozásával.

Elnök bejelentette, — hogy Szunyogh Lorántné, Tutsek Ferenczné, és Füchsl Jenny urnók, továbbá dr. Várady Zsigmond és Dési Géza urak az elnökség kérelmére hajlandók a hangversenyen közreműködni.

Ezzel az ülés pontban négy órakor véget ért.

* **Fűtetlen vasuti kocsik.** Panaszt vetünk a M. Á. V. ellen. Egy intelligens utas hozánk beküldött soraiból azt olvassuk, hogy tegnap nem voltak fűtve a kupék és a nagy hidegben majd megfagytak az utasok. Majdnem hihetetlen, hogy ilyen zord időben a M. Á. V. me-renylet számba menő mulasztást kövessen el az utazó közönség ellen. Vizsgálatot kérünk.

*** Rablók garázdálkodása a vidéken.** Harangmezőn — mint levelezőnk írja — Darabant Vaszy házába két álarcos fegyveres ember tört be tegnapelőtt éjjel. A rablók csak az asszonyt találták hon — a férj oda volt a vásáron — s pénzt követeltek tőle. Miután azt a választ kapták, hogy a gazda mindent pénzét elvitte a vásárra, összeszedték a kezük ügyébe eső értékesebb holmikat, s átmentek a szomszédba. Ezalatt a megrémült Darabantné kiabálására összeszedsődültek a közelből, baltákkal és vasvillákkal fölfegyverkezve megakarták rohanni a rablókat. Erre ezek hirtelen a magukkal hozott szekéren termettek, és a rájuk rohanó tömeget lövéssel fenyegették, s tényleg 4 lövést tettek. Szerencsére senkit sem találtak, de a lövés keltette rémület közepett elmenekültek a vakmerő gazemberek.

*** A vármegye halotti tora.** Tudvalevő, hogy a közigazg. államosítása küszöbön áll, s így valószínűleg ma lesz az utolsó restauráció Bihar-megyében. A tisztújítás előestéjén kedélyes vacsorával ülték meg a vármegye képviselői a halotti tort. A vacsoránál Tiszta István, Beóthy Algernou, Markovits Kálmán és Baranyi Ödön országgyűlési képviselők, továbbá ifj. Tiszta Kálmán, Szunyogh Péter alispán s még számosan voltak jelen a megye előkelőségei közül s vidám hangulatban töltötték az időt a késő órákig.

*** Halál a kuthan.** Mint b. u. d. v. a. r. i. levelezőnk jelenti, Szőke Istvánt halva találták a saját kútjában. Az orvosi bonczolás alkalmával kiderült, hogy a szerencsétlen ember nem öngyilkosság, hanem agyszélhűdés áldozata s a szélhűdés végzetes pillanatában eshetett a mélységbe.

*** Szélhámos huszárruhában.** Tegnap érkezett meg a nagyváradai rendőrséghez Dim Jenő, aki Bayer Frigyes nagyváradai pinczér-ügynököt tudvalevőleg 100 forint erejéig megcsalta. Nyalka huszárruhában haladt a kísérelő rendőr előtt és midőn a főkapitány elé állították, szalutált is. Kihallgatták itt is és beismert mindent. Bayert azonnal felhívatta a rendőrség és természetesen, hogy nem nagyon örült a viszontlátásnak. A kicsalt pénzből csak 25 forint van meg. A bírósághoz ma kísérik át a huszárruhát a bíróságtól csalót.

*** Sétahangverseny.** Tegnap délután tartotta meg a 37-ik gy. e. zenekara ez évben utolsó sétahangversenyét Bachó István karnagy kitűnő vezetése mellett. A „Fekete Sas“ nagytermet zsufolásig megtöltötte az élvezni vágyó kö-

zönség s a műsor minden egyes pontját zajos tapsal jutalmazta. Különösen az „Osztrák-magyar monarchia dal- és tánczban“ című érdekes egyveleg, Strauss keringője és Offenbach nyitánya tetszettek, Wagner „Tannhäuser“ részletét pedig a közönség kivánságára megismételték. Az utolsó sétahangverseny szép összeget jövedelmezett a jótékony célra.

*** Sakk — a közönségnek.** A „Heti sakk szemle“, melyet Gesztesi Ödön munkatársunk olyan ügyesen állított össze, a közönség részéről nagy elismeréssel találkozott. Mai számunkban az olvasó és különösen a sakkzó közönség még érdekesebb közleményekkel találkozhat. Ma már feladványt is adunk diagramokkal és jövőben még változatosabb fogjuk tenni lapunk ezen részét is, hogy a jogos igényeket teljesen kielégíthessük.

*** Pecsénye malaczkok szállíthatók.** A földművelési miniszternek tegnap érkezett leírata szerint a pecsényemalaczkok — azonnali levágatásra — Budapest főváros területére korlátlanul szállíthatók, s így kivételt képeznek az általánosan elrendelt sertés-zárlat alól.

Sylvester-estély a „Korona-kávéház“ban. Holnap, kedden a Korona-kávéházban zenestély lesz az 6-év alkalmából. Aki szórakozni akar, ne mulassza el a jó alkalmat.

Orpheum a Rimanóczy kávéházban. A Rimanóczy kávéházban minden este kitűnő orpheum játszik változatos műsorral Erdemes a megtekintésére.

*** B. u. é. k.** Roth József a Zöldfa kávéház bérlője vendégeinek, ismerőseinek és jó barátainak.

Iparosok választása.

Nagyvárad, december 29.

A békéltető bizottság megalakítása.

A nagyváradai ipartestület békéltető bizottsága segéd-tagjainak megválasztása tárgyában december hó 29-én az ipartestület hivatali helyiségében Gerő Armin hatósági biztos elnöke alatt választó ülést tartott.

A megjelenteket az elnök üdvözölte és egyúttal sajnálkozását fejezte ki a csekély érdeklődés felett.

Elnök szép szavakban esetelte azon fontos feladatokat, melyeket a békéltető bizottság tagjainak tapintatosan kell megoldani és utána Németh Antal segéd szólalt fel és kijelentette, hogy ez ügyben a segéd-munkások értekezletet tartottak és következők lettek 1896. évre az ipartestületi békéltető bizottság segédmunkás tagjaiul jelölve. Kéri azok megválasztását.

A felsorolt névsor után a következők lettek egyhangulag megválasztva:

Rendes tagokul:

Szabó Károly, Csordás Mihály, Aron Lajos, Rottensteiner Lajos, Tóth Zsigmond, Pintér Tamás, Szabados Lajos, Kiss András, Vetési Lajos, Szabó Árpád, Weisz Jakab, Kucsik István, Vass Ede, Deutsch Antal, Fazekas Lajos, Darabán Ignác, Neuhauser Károly, Németh Antal, Dobozy János, Sztarill János, ifj. Papp István, Kiss Ignác, Pösik Ferencz, Koch Károly, Hármás János, Günczi Gyula, Véber József, Nagy János, Morvay Vilibáld és Hódl János.

Póttagokul:

Molnár István, ifj. Andriská Sándor, Fádler István, ifj. Monus Sándor, Puskás Ferencz és Kalló András.

Iparhatósági megbízottak.

Az iparhatósági megbízottak választása f. hó 29-én délután történt a város házában. Az iparhatóság részéről jelen volt Sztarill János t. aljegyző, Czigelt József, Ujváry Vilmos, Élő János, Mészáros József, Weisz Károly, Bánáti Márton, Voszka Ferencz, ifj. Cser János, Szilárdy Ernő, Leokutza József, Bogdán József iparosok.

Iparhatósági megbízottaknak 1896. évre megválasztottak, és pedig: a nagyváradai rkap. hivatal mint iparhatósághoz: Berkes Bertalan, Kandel József, Ullmann József, Csatári István kereskedők; Korompai Lajos lakatos, Kiss Ferencz cipész, Szirmay György szabó, Stágel Kálmán cipész, Vent Ferencz kárpitos, Papp Lajos lakatos, Kocsis János szabó, Szilárdy Ernő szabó, ifj. Tóth Ferencz szabó, Nagy Endre csizmadia, Orbán Ferencz csizmadia, Sényi Sándor cipész, Volf Henrik cizépfestő, Dávid Bernát szobafestő, Löwinczy András bognár, Szüts Ferencz kovács; póttagoknak: Király Zsigmond óras, Nagy Károly timár, Janurik András asztalos.

A biharmegyei központi járás főszolgabírója mint elsőfokú iparhatósághoz: Kohn Dávid kereskedő, Izsák Adolf kereskedő, Freund Benjámín óras, Brückner Lajos kereskedő, Pintér Mihály, közműves, Andriskó Lajos asztalos, Váradai Herman borbély-fodrász, Bereczik Miklós cipész.

Sarkadi László bognár, Ländler Ferencz vállalkozó, Kőnczil Lipót kárpitost, Máthé Imre borbély, Zimmer József asztalos, Biró Mihály borbély, Völgyesi Lajos csizmadia, Nagy Sámuel csizmadia, Sinka László gubás, Kovács Mikós mészáros, Kiss János nyerges, Szilágyi József timár, póttagoknak: Grünvald Jenő lakatos, Hnszár Sándor ács, Jónás Károly asztalos

A „HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ“ TÁRCZÁJA.

Karácsonyi hangulat.

— A „Hétfői Értesítő“ eredeti tárczája. —

Írta: **Dr. Sarkadi Lajos.**

Odakint lassu, sűrű cseppekben hull az eső; a gyorsan képződő viz-tócsák egymásba szakadnak és piszkos árjuk előnti az utcát, melynek sarán siető léptekkel gázolnak át az emberek. A templomba sietnek; karácsony napja van.

Itt ülök az ablaknál, nézem az ólom-szürke eget, hallgatom az eső-cseppek egyhangú lecsapódását, a siető léptek zaját és figyelem a templomba menők áhítható visszatükröző arcát, melyről a hit derűs fénye: a megváltás reménye olyan mélységes meggyőződéssel ömlik az én kételkedő lelkemre. Megváltás!

Van-e ilyen balszam-csepp, mely az emberi gyarlóságok tenger keserűségét megédesíteni képes? Megváltás!

Elhozta-e ezt az az Isten-ember a bűnös föld gyarló lakóinak?

Ki tudná megmondani?

Vajjon azoknak a siető hívőknek arcáról tükröző reménye a megváltásnak, nem-e csak egy fajtája az autoszugeszczióknak, a mely csupán arra való, hogy a mult szenvedéseit és bűneit elraktározza, újabb szenvedések, újabb bűnök elviselésére és elkövetésére fegyverezék fel magukat — a jövő megváltás reményében?!

Oh, az emberi természet érthetetlen, egy millió fejjel, millió érzelmű, soha meg nem fejtető Sphynx, a mely, meghazudtolja a logikát, pszichológiát, az észet s a szívet egyaránt.

Ki merné állítani, hogy ismeri az embert, annak nyílt és titkos vágyait, törekvéseit és törek-

vése célját; érzelmeit és érzelmei tárgyát, esztét és esze tevékenységét; cselekvényeit és ennek tudatos vagy öntudatlan voltát, lelkét és annak harmoniáját vagy diszharmoniaját és azt, a mi mind Ezeket létre hozza az emberben és a mi létre hozta az embert; ki ismeri ezt a diabolikusnak, vagy isteninek hitt erőt, annak lényegét?

Senki!

És mégis mindannyian ismerni véljük.

A tömeget hit vezeteti a keresett lényeg megismerésére. Oh, a tömeg látköréhez közelebb eső eszmét is elfogad pusztán a hitnek alapján, neki nincsen szüksége a megismerésre, a megbizonyosodásra, az ő erős vára az ő naivitása, mely latogatás nélkül fogadja el valónak mindazt, a mi megkíméli őt a gondolkodástól és alkalmas arra, hogy lelkében, szívében a nyugalom harmoniáját létesítse, avagy vágyait jogosnak feltűnő fegyverekkel felruhazza.

Az tömegeből kiváló egyes kételkedők is ismerni vélik a legfőbb erőnek a lényegét, csak hogy mindenik másképen képzelel el magának azt az őserőt, mely az embert létre hozta és a mely benne él és megnyilvánul.

A embereknek ez az osztálya nem hisz, nem hithet a megváltás magasztos eszméjében, mert a létező állapotokat az őserő természetesen megnyilatkozásául kell elismernie, hacsak a talajt elveszíteni nem akarja lába alól, hogy bele merüljön a hívő tömegnek az egyéniséget elmosó tengerébe.

Pedig van megváltás!

Ott van az minden ember szívében, lelkében, csak keresni, kutatni kell utána, mint buvár a gyöngy-, bányász az arany után kutat; reménnyel, vágygyal, komoly akarattal fel lehet fedezni. Ott nyugszik elrejtve az önismeretben, mely arra tanít bennünket, hogy az egyes ember csak egy atomja a világrendnek és minden önző törekvése, hiusága

hiába való, mert rendeltetését azokkal, vagy a nélkül egyformán tölti be és ezek a tulajdonságok csak arra valók, hogy a világrend atomjainak rendeltetészerű életében köros elváltozásokat hozzanak létre talán egy új atom létesülhetése érdekében.

Év végén.

— „Hétfői Értesítő“ eredeti tárczája. —

Írta: **Rácz Mihály.**

Rövid néhány óra választ el bennünket az újévtől, illőnek tartjuk tehát, hogy a haldokló ó-évre búcsupillantást vessünk s habár nagy vonásokban is méltassuk.

Nem vált be olyanok, mint amilyenek óhajtottuk. Ki az oka, hogy nem vált be? Hiszen ő — már t. i. a most haldokló év — nem volt más, mint az örök időnek egy meghatározott parányi része, amelyet még parányibb részekre osztott a tél, tavasz, nyár, ősz. Volt benne derű, volt boru, eső, szárazság, lombfakadás, fűhervadás és minden, amit a kimerülhetetlen erejű természet szokott már évezredek óta produkálni.

Hát mit akartok egyebet, ti emberek! Ovidius aranykorát akarnátok ugy-e? Régen volt az, talán nem is igaz, hogy a természet bő emlője ingyen, kegyelemből táplálta az emberiséget és nem kellett szántani, vetni, dolgozni.

Ma nehéz munkával élünk s így is alig. Vanak kivételek, de e kivételek csak az általános szabályt erősítik meg.

De hát mégis: milyen a karaktere ennek a most haldokló ó-évnak?

Olyan, mint az elődeié volt. A szegény embernek most sem volt elegendője; a gazdagnak még több kellett volna. Az ország némely részei-

„HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ“

a legolcsóbb és legtartalmasabb heti lap; minden hétfőn 5000 példányban jelenik meg.

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel helyben vagy vidékre postán:

Egy hóra . . . frt 40 kr. Félévre . . . 2 frt — kr.
Negyedévre . 1 frt — kr. Egész évre . 4 frt — kr.

Három értékes ajándékot sorsol ki a „Hétfői Értesítő“.

I. Arany János összes költeményei díszkötésben.

II. Vas Gereben összes munkái díszkötésben.

III. Feszty Árpád 6 méter hosszú körképe dísztartályllyal.

A sorsolásban részt vesznek azok, akik legálább félévre január 20-ig előfizetnek; a negyedéves előfizetők, ha legalább egy negyedéssel meghosszabbítják az előfizetést.

Előfizetni lehet a kiadóhivatalban, L a s z k y Ármin papirkereskedésében Kossuth-utca 19/20.

Szószer és a társadalmi béke.

Nagyvárad, decz. 29.

(Δ) Valamelyik ujság tudósítója közelebb beszélgetést folytatott Vaszary Kolos hercegprimással s beszélgetés közben szóba hozta, hogy gyakran történik említés arról, miszerint egyházi férfiak egyházi beszédekben politikai kérdésekkel foglalkoznak és az egyházpolitikai kérdést tárgyalják.

A hercegprimás, ki mint a béke embere jelszavául a „pax“-ot választotta, határozottan kijelentette, hogy szószeréről folytatott politizálásról tudomása nincsen; kijelentette, hogy helytelen volna, ha ilyesmi megtörtént volna, mert nincsen megengedve, hogy isten házában a vallás nagy kárára politikai üzenetek azok, akik a lelkek gondozására s arra vannak hivatva, hogy a kölesönös szeretet magasztos ígét hirdessék.

A magasán álló főpap eme kijelentését hazánk társadalmi békéjének megóvása érdekében csak örömmel vehetjük tudomásul; örömmel vehetjük tudomásul anyival in-

ben a kevesnél is kevesebb jutott Isten áldásából, aminek következtében a Tiszavidék némely községeiben ribillióztak a „szuczilisták“, míg más vidékekről tömegesen vándoroltak ki a nyomorgók idegenbe, hova lelketlen üzerek csalogatták őket szép reményekkel kecsgetve.

Ezt az esztendőt sem fogjuk feljegyezni oda, ahol boldog éveink feljegyezve vannak.

Aki nem aratott: elégedetlenkedett; aki aratott: az se tehetett mást, mivel a gabona-árak oly alacsonyan állottak, hogy a gazdálkodó költségei alig térültek meg.

Közbejött ráadásul a sertés-vész, mely ismét kiszámíthatatlan károkkal sújtotta a mezőgazdákat s természetesen a kereskedőket, iparosokat, szóval mindenkit, mert az tudvalevő, hogy Magyarországon ha a mezőgazdasággal foglalkozó közönségnek rosszul megy a dolga, akkor mindenkinnek megfájdul a feje, aki a mi globusunkat lakja.

*

Nem csoda ilyen gazdasági viszonyok mellett, ha a társadalom ideg-beteg. Öngyilkosságok, sikkasztások, hűtlen pénzkezelések, a családok ezer nemei napirenden voltak. Hamis pénzkészítők ma már nemcsak Új-Pesten vannak, hanem az ország más pontjain is. Papakosza és társai — a híres kaszszabetörők — közérdeklődés tárgyai napokon keresztül.

Voltak parlamenti botrányaink s ennek következtében miniszterekkel vívott páros viaskodások, csaknem abban az időben, midőn a sajtó, a törvényhatóságok s úgy szólván a társadalom (?) irtó hajszát indítottak a párbaj-mánia ellen.

Ki tudná előszámlálni: mi minden történt a hármas bérc és négy folyam hazájában olyan, amit szívesen elengedtek volna az okos emberek.

Láttuk a politika mániakusait. Ha világhírűvé lehetett az a bolondos görög, aki az ezéusi Diana

kább, mert hinnünk kell, hogy ama magasról jövő szavak messze el fognak hangzani; meg fogják hallani azok a fiatal papok, akik — megengedjük vallásuk iránt érzett túlzó szeretetüknél fogva — talán hiveik lelkiismeretét nyugtalanítani is készek.

Koronként ki ne olvasta volna egyik-másik lapban a heczek-káplánok viselt dolgainak méltatását? Ki ne olvasta volna, hogy akadtak lelkeszek egyik-másik felekezettiek között, akik a templomi szószerkre vittek a napi politika kérdéseit, különösen azon időben, amikor az egyházpolitikai törvényjavaslatok országgyűlési tárgyalása felletti viták tartottak.

A heczek-káplánok ilyen viselkedését el kell itélnie minden józan gondolkodású embernek, aki a vallás magasztos hivatását felfogni képes. A templomi szószerket a napi, változékony politika szolgálatára alacsonyítani nem szabad soha, mert az az egyház magasztos hivatásával, tekintélyével össze nem fért eddig, és nem is fog soha összeférni.

Az újabb idők történelme azt igazolja, hogy valahányszor az egyházpolitikai dolgokba ártotta magát: mindanyiszor vesztett tekintélyéből és mindanyiszor rövidebbet húzott abból a társadalom.

Elmult az az idő — bátran mondhatjuk: visszajöhétlenül elmult — a midőn szent Péter utódai uralkodva a lelkiismeretekben is, császárokat aláztak meg s csaknem koronákat osztogattak; midőn világi hatalmuktól már-már félniök kellett a világi fejedelmeknek.

Ez a hatalom nincs többé; de azért elismerjük, hogy az egyház épülete mégis szilárd, talán még szilárdabb, mint volt akkor, amikor az eclesiamilitans éber figyelemmel dolgozott a politika napi kérdéseiben.

Ne higgyétek, hogy a vallás elvesztette befolyását. Hívó lelkek mindig voltak és lesznek. Ezeknek számát szaporítani, feleltogtatni a lelki vakok szemeit, istenhez vezérelni a lelket, istápolni a hitet azokban,

templomát felgyújtotta, miért ne tenné országhírűvé magát Sz e l e s s egy dinamit elpukkantásával ott a Hentzi-szobor mellett?

Mit mondjunk T a k á c s Zoltánról, a magát 13 próbás hazafivá felküzdött izgékony férfitúról, akiről utóljára is kisült, hogy a sikkasztó Bereczket (társait) megcsalta.

Társadalmunk ábrázolja nem valami vonzó, sok rajta nagyon a szeplo, a folt.

*

Ki győzné mind elősorolni azon jelenségeket, tüneteket, amelyek a muló év folyamán felmerültek a szociológiának hálás tárgyaivá lehetnek. A politika terére nekünk nem lehet becsapni, pedig csak ott mutathatnánk meg gyönyörű jelenségekre. De hát csitt! Erről szólni nem szabad a „Hétfői Értesítő“-nek.

*

Történetek pedig a nevezetes és nem nevezetes dolgok úgy a farsang előtt, mint a farsangban és farsang után.

Igen helyesen. Mikor sok a pénzünk, mulatunk, mert van miből, ha nincs pénzünk, akkor is mulatunk, mert hát — akinek nincs pénze, annak is jól esik a jókedv. Vig farsang volt ez évben is. A jótékony egyletek vagyonsodtak. Említsük meg e mellett — összefügg-e, nem-e? mindegy! — hogy Nagyváradon is népkonyha nyilt s a nyitott népkonyha keresett étkező hely. A felséges néptable d' hoteja ez. Sokan kedvet kaptak a szegénységre. A népkonyhában foglalatokodó szép kezeket az emberbaráti szeretet mozgatja.

*

Isten veled ó-év. Te se voltál jobb, talán rosszabb sem, mint volt a többi. Ha elborul is kedélyünk sirod mellett, ne hidd, hogy a felszívárgó könyv téged illet. Oh nem! Magunkat siratjuk, hogy ime egy évvel — vénebbek lettünk.

akik a legszükségesebb földi javak megszerzése utáni hajszában csaknem kétségheesnek a gondviselés igazságossága felett: ime a templomi szószer magasztos hivatása; ime a papi hivatás nagyszerűsége.

Az egyház erénye, mely diadalmaszkodni fog mindig: a türelem, a szeretet nem pedig a gyűlölködés.

Jézus, a kereszténység megalapítója azzal építette föl az újvilágot a régi romjain, mert a megtestesült türelem, a megtestesült szeretet volt, ki a keresztfán is imádkozott ellenségeiért.

A társadalmi békét szomjuhozunk s a társadalmi béke apostolai lehetnek a lelkeszek, ha a szószerket a keresztényelvek szolgálatára használják föl s nem a napi politikai kérdések megvitatására.

Magyarország apostoli lelkületű főpapja helyteleníti a papi szószer politizálását.

Adja isten, hogy a magas helyről jövő szavak messze hallatszassanak el s megértésék azok, akiknek szólott és ne bomlasszák fel a társadalmi békét, melyre nekünk magyaroknak különösen nagy szükségünk van.

Nepotizmus.

Az izmusok korát éljük. Ezek uralkodnak, szerepelnek mai nap a politikai, társadalmi életben. Ismeretesek az irodalom minden ágában, a művészetben, szóval mindenben.

Avagy ki ne tudná, hogy van parlamentárizmus, abszolutizmus, radikálizmus, opportunizmus, szocializmus, nihilizmus, a zenében Wagnerizmus, az irodalomban sokféle izmus.

Nem olyan könnyű előszámlálni hamarosan, hogy milyen kiterjedt családfája van az izmusnak.

Ez alkalommal azonban csak a nepotizmusról akarunk megemlékezni, mivel hogy ezt a szót halljuk mostanában legtöbbször hangoztatni a nyilvánosság terén, lévén ez idő szerint napi rendben a törvényhatóságok tisztviselőinek választása, vagyis a restauráció, melyben a nepotizmus — valljuk meg egyszerűen — nem csekély szerepet szokott játszani.

Sokan használják a szót, tudják is értelmét, anélkül hogy tudnák, honnan jött hozzánk ez a szívesen fogadott s közöttünk jó tanyára lelt indigéna.

Nepos, olaszul nepote, szó szerint annyit tesz, mint unokatestvér; általában a pápa valamely rokona, ki bőven részesül a pápa kegyében és gondoskodásában.

Különösen IV. Sixtus pápa óta egy darabig az ilyen neposok kaptak magukhoz nagy hatalmat és befolyást s természetesen osztogattak aztán ők is kegyeket.

Innen vette azután a rokonoknak igazságtalan, mások rovására történt istápolása a hatalmasok részéről ma is divatos nepotizmus nevet.

A szó tehát Olaszországból jött hozzánk, de aligha tévedünk, ha azt állítjuk, hogy mielőtt ismerjük volna a szót, gyakoroltuk már a nepotizmust. A vármegyék ellenségei legalább a nepotizmus gyakorlását egyik nagy bűnéül róják fel a vármegyéknek.

A mai nevelésről.

— Levél a szerkesztőhöz —

Tisztelt Szerkesztő ur!

Ön arra kért fel, hogy b. lapja részére néhány sort írjak a mai nevelésről.

Szívesen eleget tettem volna már eddig is e kívánságának, ha elegendő időm és kedvem lett volna hozzá; mert a mai nevelés oly kényes természetű valami, hogy arról mint létező roszról, melyen nem könnyű segíteni, legjobban hallgatni.

Hogy miben fogyatékos a mai nevelés, azt a lehető legrövidebben akarom e sorokban elmondani.

Ha valaki a világ és neveléstörténetét komolyan tanulmányozza, bizonyára észreveszi, hogy majdnem minden nemzedék magán hordozza korának jellemző bélyegét, az uralkodó eszmék s a társadalmi befolyások kinyomatát; más volt a nevelésről való felfogás a keleti, más a nyugati népeknel; más a jelentősége a klasszikus és más a későbbi

élt nemzeteknél. Egyes nagy emberek, mint Nagy Károly, Luther, Baco, Rattich, Comenius, Locke, Rousseau, Franke, Pestalozzi, Diesterweg sat. korszakot alkotó eszmékkel léptek fel, új rendszert, új iskolát alkottak, és ezen iskolák jellege és szelme a századok gyermekein maradandó nyomot hagytak.

És ha azt kérdeznők, mi jellemzi a mai nevelést leginkább? Fájó szívvel azt kellene felelnünk: az optikai csalódás, a látszat.

Nagy általánosságban a mai nevelés egy egészségesnek látszó, szép színű almához hasonlít, melynek belsejében már virágbimbó korában erős helyet foglalt féreg-izog-mozog, míg átfurakodik és külsőleg is feltünteti a belső romlott állapotot.

Szinte látom, hogy ön csodálkozva csóválja fejét, lehetséges-e, hogy egy, a nevelés és oktatásban megőszült tanító ily pesszimiztikus nézetben legyen; lehetséges-e, hogy a mai nevelés, melyre mint nagy vívmányra hivatkozunk, ily szigorú elbírálás alá essék?

Fájdalom! úgy van.

Hallgasson meg, aztán ítéljen.

1859-ben lettem tanítónak. Mint 23 éves ifjú, én is szívárványszinben láttam a világot. Hozzáfogtam a komoly tanuláshoz, hogy célirányosan taníthassak; mert Senekától kezdve egész a mai napig a paedagógusok megöregyének abban, hogy a gyerekeknek csak azt adhatjuk, a mi van, a mi fölött magunk is bőven rendelkezünk.

Az 59 ik év az abszolutizmusban uszott, és én, mint fiatal tanító, főképpen arra törekedtem, hogy tanítványaim az áradatnak áldozataivá ne essenek. Félteni valót két drága ikergyermek: a hazafiság és a vallás; mert lehet-e az igazán vallásos, a ki nem hazafi? avagy szeretheti-e igazán hazáját az, aki saját vallása, Istene iránt hűtelen?

E két eszménykép volt vezér-csillagom tövises pályámon, melyen mindaddig jól éreztem magam, míg lelkemnek e drága sarjait a romlatlan gyermek szívébe plántálhattam; mert szerintem az egész nevelésnek csak egy szent célja van: a gyermekben szunnyadó tehetségek felébresztése és célszerű fejlesztése mellett őt odaterelni, hogy idővel ezek segítségével önállóan gondolkodó jellemes és erkölcsös emberré fejlődjen és hazájának és a társadalomnak hasznos fiává legyen.

Az elnyomatás hatalmasán támogatta szándékomat; a nyomor megtanította az embereket imádkozni, inkább simultak egymáshoz és — mert a hazafiság bűnnek tartott, szerették titkon „övegyfiatylólabán” jobban mint valaha.

A 67-ik év, mely fényes napjával eloszlata a borút, a nevelés történetében egy új aerát képez. Az emberek szabadabban lélekzettek, a szabad szellem jótékony napsugárként hatolt be a szívekbe; szabadabb eszmék kerültek felszínre, újítások, melyek nem mindig jobbítások. A gyenge szeműek a káprázató naptól semmit sem láttak; az isteni szabadság sokaknál szabadsággá fajult; az emberek kezdték elhagyogatni az Istent, ahelyett, hogy mint a nyomás alatt, összetartanak, meghasonlottak és különböző ürügyek alatt egymással civakodtak, pörlekedtek a vallás miatt, melyet meg nem tartottak, a családi élet szentélyében idegen oltárokat emeltek: kényelem, fényűzés, vallástalanosság, és ezen idegen istenek csakhamar megtámadták a legszentebbet: a családi életet is.

Ilyen egészségtelen légkörben cseperednek fel a mai gyermekek a szülői házban, a melynek kötelessége volna a jó- és szépnek képzetét és fogalmait a szoktatás és példaadás által a gyermek szívébe oltani. Ehhez járul még az elkényeztetés, az elpuhulás, a nem éppen célszerű, de feltűnő ruházkodás, melyek megannyi akadályt képeznek az iskolai nevelésben. Hajdan a gyermeket puritán egyszerűséghez, feltétlenül engedelmességhez és vallásos érzülethez szoktatták, hogy az iskola e három oszlopon alapítsa meg a gyermek jövőjét. Ezelőtt a gyermekszoba volt az a családi szentély, a hol az anya, mint e szentély papnője reggel, este megjelent, hogy gyermekei imával keljenek és imával feküdjenek; ma, a rendkívüli kényelemszeretet a gyermekszobát a konyha mellé helyezte, hogy a szülőknek ne alkalmatlanokdjanak, a felügyeletet meg a cselédek gyakorolják, ezek kíséretében sétálnak, ezek irányítják a kis urfiakat cselekményeikben. Ilyen a házi nevelés.

Az iskola most minden rendelkezésére álló eszközt felhasznál, hogy új tanítványát, a kis kényurat, rend, fegyelem és engedelmességhez szoktassa; de mennyi bajjal jár ez! mert a kis urfi eddigi jogaira támaszkodik és sehogy sem akarja be-

látni, miért kellene neki azokról lemondani. És a gyöngéd szülők, hogy a kicsiét kárpótolják a nehéz munkáért, elviszik nyilvános mulató helyekre: kávéházba, czukrázdába sat. inyencz falatokkal jól tartják és — megszoktatják vele ideje koránj a torkosságot és tékozlást.

Talán valamennyi között nincs veszedelmesebb rendszer, mint ez, mely a gyermek vágyait már kora ifjúságában kielégíteni iparkodik, mit különben teljesen kielégíteni sohasem lehet. Olyan ez, mint a Danaidák hordója, meg nem telhetik soha; és ha már egyszer az akarat teljesítés által ingert kapott, akkor egy kielégíthetetlen vad természetet nyertünk vele, mely az óhajtott tárgyat, ha kérelemmel nem is, de dacczal bizonyosan megszerzi. Ebből fejlődik az önfajúság.

Mit szólunk a leány-nevelésről? Ez még több kívánni valót hágy, mint a fiuké. A leánynevelésben a hiúság viszi a főszerepet, melynek a mamák is szívesen áldoznak.

A 10—12 éves leánykakat nagy lányok mintájára ruházzák, megengedik, hogy jurokat tartsanak, a székefűrtű hajas báb évfordulóját megüljék, mint illik — lakomával; civizsik a színházba valamely nem épen morális operetthez a — zene kedvéért; a zenét ugyan nem tartja meg, de igen is a szem és a rczjátékát, a ruhának sikkcs fogását, no meg a szövegéből „egy kis ámitás”, „egy kis számitás”, és a kicsike Salomon hangyája szorgalmával nyáron gyűjti eddelét — téliére, a táncz-kolón részére, ahol az illem (?) és táncz-tanár úr megtanítja a kis delnőt, miként viselje magát, ha felkerik, ha viszik tánczra, miként lejtse a »hop-szot és kecsesen viselje magát gavallérja karján az andalgó sétán.

Meg is termi e kettő, a színház és a táncziskola gyümölcset; másnap a kis lány feje szinte mámoros a tegnapi este hallott édes szavaktól, nem jól érzi magát, otthon marad és — üdülést elolvassa a mama által letett regényt, mely mellett a tanár szava oly száraz, oly siralmas.

Kell-e mondanom, hogy ily ferde nevelésnek mi a következménye? Az idő előtti érettség már sok esetben megboszlította magát mind a két nemnél. A fényűzéshez, kényelemhez, mulatozáshoz és jó élethez szokott leány nehezen mond le ezen élvezetekről; és miután nála a külső megjelenés a fődolog, félő, hogy ha egykor rendeltetése célját eléri, milyen nő, milyen hitves válik majd belőle? A rendőri bűnkronika és a törvénytörési csarnokok megadják e kérdésre a nagyon is szomorú feleletet; — mert szent meggyőződésem, hogy mindezen bűnök egy anyának a gyermekei: a rossz nevelésnek, melyből hiányzik a szivnemesesség, az egyszerűség és a boldog élethez kívántató szerénység.

Ez, t szerkesztő ur, a mai nevelésnek rövid vázlata; azt mondám, hogy nem szívesen nyúlok e kényes természetű ügyhöz, mert ma is fennáll a régi közmondás: „szőlj igazat, és — betörök a fejed.”

Ézsaiás próféta egyik látományaiban kilátásba helyezi, hogy jönni fog egy kor, melyben a tudomány, mint a tenger vize, az egész földön lesz elterjedve. Niveau szerint csakugyan teljesülni látszik e jóslat; mert míg ezelőtt csak a kiváltságos osztályoknak állottak nyitva a tudomány csarnokai, manapság a szegények konyháiba is beviszi jótékony sugarait. Csak hogy a viznek az a természete, hogy mindig az alantabb helyeket keresi, mint az igaz tudomány az alázatosságot és a való szerénységet.

Majd, ha ez az idő bekövetkezik és gyermekeink az elsajátított tudományok mellett igazi valóságától lesznek áthatva és e szép virágnak a gyümölcse: a tiszta erkölcs és nem affektált szerénység lesz a jutalma, akkor talán megint rózsás színben fogom nevelés-ügyünket látni, mint pályám kezdetén; ez lesz legszebb pályabérem.

Addig is Isten Önnel!

Tiszteelő híve
Auspitz Adolf.

OTTHON-KÁVÉHÁZ

a Szt.-László-téren.

A volt „Polgár-kávéház” teljesen renoválva; újonnan csinosan berendezve. — Üzletvezető: Breyer M. Károly. Pontos kiszolgálás, kitűnő italok.

A jövő év esküdtszéke.

— A sajtóperesek figyelmébe. —

Az erre illetékes egyénekből tegnap állított össze a nagyvárad esküdtszék 1896-ik évre. Szal Ferencz s az erre kiküldött bizalmi férfiak: Száhlender Károly és Nyiry György jelenlétében megtörtént a kiszemelt 144 esküdt kisorsolása és pedig a következő eredményel:

I. évnegyedre.

Jancsó Dezső, Fehérváry Dezső, Wachsmann Albert, dr. Gyémánt Jenő, Fűredy László, Réz Mihály, dr. Nagy Ernő, dr. Rosenthal Mór, Pál-Lajos Lajos, Berger Adolf, Vargha Ákos, Balog Döme, Hollósy Dezső, Bauma Vincze, Kutasi Dániel, Papp György, Nagy Ignác, Laszky Ármint-Voszka Ferencz, Sződy Nándor, Kiss Döme, Munk Gábor, Kolbai Lajos, Valdman Márk, Gábel Jakab, Kempner Mór, Szemes Imre, dr. Papp Koriolán, Kövér László, dr. Sarkadi Lajos, Pal-kovits Imre, Prileszki Pál, Sető Pál, Tóth Zsigmond, Tatár Zoltán, Stern Márton.

II. évnegyedre.

Hlatky Endre, Müller Salamon, Kalenda János, Ince Lajos, Lukács István, dr. Fazekas Imre, Tarr György, Tóth Márton, dr. Hoványi Gyula, Bozók Béla, Fröhlich József, Vágási Imre, Markbreit Sándor, Weingartner Andor, Péchy Antal, Moskovits Mór, Kunyhósy János, Elő János, Oszterlamm Ármint, Vulkán József, Géczy Lajos, dr. Ehrlich Ignác, dr. Sonnenfeld Zsigmond, ifj. Kohn Sámuel, dr. Várady Zsigmond, Noszák Rudolf, Mihelty Lajos, Hanzlián János, Vlád Agoston, Deutsch Károly, Ujtalussy Dezső, Szacsavay Ákos, Kunz Gusztáv, Turóczy Gyula, Hann László, Lévay Zsigmond.

III. évnegyedre.

Kolozsváry Sándor, Dus László, dr. Heller Mór, Frankó Endre, Lang József, Schütz Albert, Örléy Kálmán, Zigre Miklós, Tomsek Ferencz, Diósy Soma, Bartsch Arthur, Kappel György, Sipos Sándor, Hranyczy Károly, Stern Herman, dr. Friedländer Sámuel, Knapp Ferencz, Böszörményi Géza, Stettner István, Mocsary Nándor, Kádár János, Mártonffy Bogdán, dr. Márkus László, Janky Antal, Ländler Ferencz, Gál László, Nagy Endre, Aufricht Mór, Mihelty Adolf, dr. Radó Ignác, Puskás Lajos, Deutsch Simon, Ujváry Vilmos, Paczauer József, Beleznay Antal, Zambory László.

IV. évnegyedre.

Kugler Albert, Kovács Béla, Szokoly Tamás, dr. Komlós József, Stark Gyula, Harsányi József, Erdélyi József, dr. Berkovits Ferencz, Rádl Ödön, Tichy Gyula, Czeglédy Sándor, Szeghalmi Bálint, Ficzek Lajos, Bartsch Sándor, dr. Schweiger Ede, Nagy Géza, Pekánovits Imre, Molnár Lajos, Sável János, dr. Molnár Imre, Kaczián Károly, ifj. Tóth Ferencz, Gyapai Márton, Keledi József, Guttman József, Sziládkai Ernő, Hegyesi Márton, Rozsly Géza, Sonnenfeld Adolf, Duma Flórián, dr. Nemes Imre, dr. Walner Ödön, Balázsovich Jenő, Makay Pál, Patta Manó, Oláry Gyula.

Az újév szokásai.

— december 29.

Az előrehaladó idő bizonyos szakaszokra, évekre való beosztása majd oly régi mint a világ, tehát az újév forgalma is ősrégi. Majdnem minden nép sajátos módon ünnepelte az újév kezdetét. Ennek a napnak főjellege: különös szokások, ajándékok szétosztása, gratulációk és mindenféle óhajok kicserélése. Az ó-Róma kronikásai azt mondják, hogy a világ urai a január elsejét úgy ismerték, mint az újév kezdetét.

E napon a fanusnak áldoztak, mert e nap „dies faustus” (szerencséhezó nap) volt. A mai napig fennálló szokás: ajándékokat osztogatni e naptól eredt. Az első ajándékokat a Tatiusz Szabinok királyuknak nyújtották át. Ezek az ajándékok eredetileg csak gyümölcs- és mézből álltak; később az ó-Róma hanyatlása és brkásának idejében az újévi gratulációk a pénz és más ajándékok alakjában jöttek létre.

Az ajándékok osztogatása a patriciusok előjogát képezte. Augustus uralkodása óta az újévi ajándékokat (strena) Róma városából, később az egész birodalomból szedték a császárok számára.

Ezek az ajándékok többnyire ezüst- és aranypenzből állottak és néha nagy összegeket képeztek. A beszédett összegeket majdnem kizárólag az istenek és istennők szobrainak költségeire fordították.

A középkor gyakran az újévet más időponttól számította, kivált a keresztény világ, mely sokáig december hó 25-ét mint a Megváltó születésnapját tartotta az újév kezdetének.

A német császárok által kiállított okmányokban a 16. század közepéig ezen időszámítás nyoma található. Ezzel ellentétben Angolhonban 1752. márczius hó 26-át és Franciaországban 1556. évig a Messiás feltámadásának napját tartották az újévet első napjának.

Néhány felekezeti szekta mai napig is különböző időre teszi az újév első napját. Így a Nestorianok október 1-től, Syriai keresztények szeptember 1-től, Koptok augusztus 1-től stb. kezdik az újévet.

A zsidóknál újév Tischri elsőjére esett, mely ünnepet trombita és dobszó mellett ünnepélyes szertartásokkal ülték meg.

A keresztény-eszme elterjedésével az újévi ajándékokat Istent sértő és ájtatosság elleni cselekménynek tekintették, de a régi szokás oly mély gyökeret vert a társadalomban, hogy már lehetetlen volt kiirtani. Mai napig is Belgiumban ez a szokás „étrennes” név alatt el és virágzik. Minden társadalmi osztály, minden ember rendes és ki nem kerülhető kiadásnak tekinti ezt a régi ünneget.

A szülők, a férj, a keresztszülők, a háziúr, a barátok, a szerelmek, stb. kapják vagy osztogatják az újévi ajándékokat. Más népeknél e szokást csak alantabb személyiségekkel szemben gyakorolják.

A régi francia királyok idejében a gazdag polgárok újévkor terített asztalokat állítottak ki a kapuk elé. Ezek az asztalok ételek- és italokkal, nemkülönben apróbb ajándékokkal voltak telerakva és az arra menő járókelőket udvariasan kínálgatták, hogy igyanak egy kis frissítőt és válaszsának egy-egy ajándékot.

A mostani Németországban az újévet nem oly ünnepélyesen ülik meg, mint a karácsonyt. Némely vidéken szokás különös módon készült süteményt újévkor az asztalra rakni. E süteményt „Neujahrs-Stotten”-nek nevezik. Gazdag emberek ezüstpénzzel spekelteik a süteményeket és a vendégek azokat minden géne nélkül zsebre vágják.

Spanyolországban a szerelmek újévkor a mátkájuknak szentimentális szerenádot adnak. Olykor az ünnepelt szépség az erkélyen vagy ablaknál megjelenik és a kölcsönös kívánságok jó kieserése után élénk taglejtésekkel búcsúznak el egymástól a kedvesek.

New-Yorkban újévkor az elegáns hölgyvilág korán reggeltől éjfélig a férfi látogatókat fogadja. Minden uriember köteles az ismerős hölgyeknél tisztelni, ahol igen vendégszerető módon fogadják, finom frissítók- és italokkal kínálják őket. Akinek sok ismerőse van, annak Herkulesi munkája akad, mert a kinnlétet visszautasításokat nagyon zokon veszik. A nálunk divatos a névjegy- szétküldés teljesen elmaradt.

Perziában az újévet új világnak (nou-ruz) nevezik és nagy pompával, szertartások mellett ünneplik. Mindenki látogatókat tesz, vagy fogad és aranyozott vagy festett tojásokat osztogatnak egymásnak az emberek.

Igen érdekes módon ünneplik az újévet Lima Peru állam fővárosában Karácsonykor az éjféli pásztor mise után az egész lakosság nyilvános terekre siet ki, ahol már a konyhák föl vannak állítva. Ott sütnék-főznek mindennemű ételeket és italokat is készen tartanak. A különböző színű lámpások, festett lámpások regényes tenyomást tesznek. A szép szennoriták barátságos és kecses módon, kedvencz nemzeti süteményekkel, „picanti”, „pieplani”, „tomali” és kedvencz italal „chicha” (sörhez hasonló) kínálják a komoly caballeros-okat.

Pirkadaskor a maradékokat a csöcseléknek és szerencsének osztogatják. Ezek után táncra kerekednek, mely délig is eltart.

A Jawa sziget lakói az újévet titokzatos módon, zart templomokban ünneplik. Ez ünnepi lényege mai napig az európaiak előtt ismeretlen, sőt a belföldi asszonyoknak is meg van tiltva e napon a templomba menni.

Kínában az újévet igen nagy pompával tartják meg. Pekingben a császári palotában levő nagy hangjelt ad az ünnepély megkezdéséhez, azonnal kimondhatatlan láma támad az egész városban. — Nagy dobok, rézhangszerek szólnak, tűzi játékokat, sárkányokat eresztnek, lamok és papok nagy körmenetek vezetnek, — melyek számtalan bálvány-szobrotat visznek és a főutcákon vonulnak át nagy egretverő zsvajjal.

Japánországban az újévet szintén igen ünnepélyesen ülik meg. Az első nap azonban csak kölcsönös gratulációknak és látogatásoknak van szentelve. A következő két napon aztán ajándékokat is osztogatnak egymásnak. Leginkább legyezöket tartalmazó dobozokat szoktak ajándékozni. Minden legyezöhöz egy darab száritott hus „awabi” van erősítve, annak emlékéül,

hogy az őz japánok egyszerű és igénytelen életmódot folytattak.

Néhány szibériai nemzedék az újévet sajátos szertartások mellett ünnepli. Hajnalkor az egész falu lakossága a mezőre indul ki. Egy pap nyírfa-galylyal kezében vezeti a csapatot. A pap mellett két őz ember lépked; mindenki egy-egy csésze Kumys-sal (fermentirozott lótej) kezében.

A pap arccal a nap felé fordulva, térdre borul és Isten áldását kéri. Midőn a nap feljön, a nyírfa-galylyát és csészeket a nap irányában hajigálják, aztán készen tartott hizott kost ölnek le és a húst a jelenlevők közt szétosztogatják.

Ugy látszik tehát, hogy az újévet mindenütt kizökkenti az embereket a rendes kerekvágásból.

Perényi Kelemen.

DR. ERTLER MÓR
orvos,
sebész, szemész, szülész és gyermekgyógyász
lakik: Kisplacz-tér, Weinberger-ház.
Rendel d. e. 8-9-ig, d. u. 2-4-ig.

Szakrajztanár az ipariskolánál.

Nagyvárad, decz. 28.

A „Hétfői Értesítő” f. évi december 23-iki számában az iparostanoncizskolai bizottság érdemes jegyzőjétől a fenti cím alatt egy közlemény jelent meg, mely közlemény az iparostanoncizskolai bizottság által a Gaál István lemondása folytán megürült rajztanári állás betöltését illetőleg elfoglalt álláspontot ismerteti, befejezve azzal, hogy az ellenkező intézkedés ipariskolánk érdeke ellen volna.

Nincs okom az iparostanoncizskolai bizottság és érdemes jegyzője Sztarill János jóakarátát, jóhiszeműségét kétségbe vonni, — de mert föl sem tehető az sem a kir. tanfelügyelőségről, sem pedig a városi tanácsról, hogy az üresedésben lévő rajztanári állásnak a közleményben kontemplált módon való betöltéséhez hozzájáruljon, nehogy a kérdés végleges megoldására illetékes felsőbb hatóságok a bizottság javaslatának mellőzése esetén az ipariskola iránti közönnyel csak legkevésbé is vádolhatók legyenek, megkísérelm a bizottság javaslatának inpraktikus voltát beigazolni.

Mielőtt azonban ezt tennem, vissza kell térnem az ipariskolai rajztanári állás szervezésének s betöltésének előzményeire.

Az iparoktatás szervezésével s az osztályok szaporulásával mindinkább nélkülözhetlenné vált egy állandó tanerő alkalmazása. Hosszas vajadás után végre a bizottság az állás szervezését a törvényhatóságnál kieszközölte. Már az állással járó díjazás megállapításánál is az építőipar érdeke tartatott szem előtt, kimondatván, hogy építészmérnök lesz megválasztandó. E határozat nem került el a kritikát. Egy megjegyzésre még most is emlékszem: „az 1000 frt évi fizetés, építészmérnöknek kevés, másnak pedig sok...”

A pályázat szabályszerű meghirdetése után az állásra 11 pályázó jelentkezett, kik között volt építész, agyagipari, középiskolai s ipar és polgári iskolai képesítéssel bíró egyén. Szóval lehetett válogatni. A pályázati kérvények beérkezése után Dr. Tóth Mihály, az ipariskola akkori igazgatója Mártonffy Márton ipariskolai felügyelőhöz, tehát a legilletékesebb helyre fordult tanácsért. A tanács nem késett, melynek figyelembe vételével: az ipar és polgári iskolai rajztanári s azon kívül elemi iskolai képesítéssel bíró s Mártonffy Márton felügyelő ur véleménye szerint is az iparostanoncizskola érdekeinek kielégítésére legalkalmasabb Gaál István lett egyhangulag megválasztva.

Hogy Gaál ur rövid két és fél évi működése mily eredményes volt, azt fölösleges bizonyítani.

Tudják azt mindazok, kik működését figyelemmel kísérték, s a zajtalan, de eredményes tevékenység méltánylásától nem zárkoznak el.

A pályázat meghirdetése tehát eredményes volt s a megválasztott egészen bevált.

Ezek felemlítése után csak csodálkozom azon fejtegetem ki azon felfogással szemben, hogy a „szakerők hiánya következtében állandó tanerőt nem lehetne kapni.”

Lehet biz azt: csak az állandóság fogalmát az örökkévalóság fogalmával össze ne zavarjuk.

Magam is sokat gondolkoztam e fontos tanügyi kérdés felett s az iskola érdekét a városi pénztár érdekével összeegyeztetve — vagy ez utóbbit ez alkalommal figyelmen kívül is hagyhatjuk? ... a kérdés helyes megoldását igyekszem kifejtetni.

A város általános érdekét nagyon könnyűszerelemmel össze lehet egyeztetni az ipariskola érdekével; sőt merem állítani, hogy az érdekközösség megvan s annak összeegyeztetése mindkettőnek javára válnék.

Az iparos tanoncziskolánál egy kizárólag a rajzoktatásra képesített tanerő az elégtiszteséges 1000 forint díjazásnak megfelelő mérvben nem is foglalkoztatható. A 10 havi szorgalmi időből 5 hónapon át legfeljebb 6 órát adhat hetenként, a vasárnapokon, s a hét 6 köznapján sem csinál. Igaz, hogy a téli időszakban az úgynevezett téli tanfolyamon — ha tantermek lesznek — ismét foglalkoztatható vagy 16—24 órán, de az „állandó” tanerő, működése 5—10-ik évében milyen munkát végez a téli terhebb időszakban, ha a tanévben 5 havi munkálkodása csak heti 5 órát vesz igénybe?

Most tehát az a kérdés, hogyan lehetne a választást úgy megejtetni, hogy a megválasztandó a díjazásnak megfelelő mérvben legyen felhasználható?

Két módon volna ez elérhető:

1. Ha kizárólag rajzoktatásra képesített egyén választatnék meg — amennyiben az iparos tanoncziskolánál elegendő óraszámban nem volna alkalmazható — a törvényben előírt kötelező óraszám keretében köteleztessék a községi polgári, esetleg elemi iskolánál szükségendő rajzoktatás ellátására.

2. Amennyiben olyan tanerő választatnék, ki az ipariskolai rajztanári képesítés mellett elemi vagy polgári iskolai képesítéssel is bírna, az iparostanoncizskolánál az elméleti tárgyak tanítására is köteleztessék. (Egerben a rajztanár-kérdés a jelen tanévben így oldott meg.)

Szervezzék a város az iparos tanoncziskolához 600 frt évi fizetés és 200 frt lakbérilletményre 2—3 rendes tanítói állást. Ez a költségvetés keretén belül megeshetik. Természetesen csak olyanok lennének megválaszthatók, kik az elméleti tárgyak oktatásán kívül a rajzoktatásra is megfelelő képesséssel bírnak.

A tanerők a díjazásnak megfelelően felhasználhatók lennének, esetleg felhasználtatnának a községi elemi fiu iskolánál folyton szükségelt hosszabb-rövidebb ideig tartó helyettesítések eszközésére is.

A mi az igazgatói állást illeti: azt semmi esetre sem kötném össze a rajztanári állással.

Nem, mert a rajztanár föltétlenül a legnagyobb óraszámban kell, hogy elfoglaltassék; — mert az igazgatónak nem képezheti az irodai teendőik elvégzése a főfeladatát, hanem a tanítás ellenőrzése s így az osztályok minél gyakoribb meglátogatása; mert az igazgatói hivatalos órák megállapításánál az iparosok érdekei is lehető kielégítést érdemelnek.

Most, midőn városunk tanügye a fejlődés stádiumába jutott, minden garast a közszükséglet kielégítésére kell felhasználni.

Az elemi iskolai V—VI-ik osztályok felállításával ez osztályok rajzoktatásának ellátására a szakerők nélkülözhetlenek. Mit szólna a város, ha az osztálytanítói állások mellé még külön rajztanári állásokat is kellene szerveznie? A polgári iskolánál is szükséges volna a rajztanár néhány órára.

Végül az is meggondolandó, hogy a vasárnapi munkaszünetnek az iparostanoncizskolára való kiterjesztése esetén — a mozgalom ez irányban már megindult s valószínű, hogy eredményes is lesz — a kizárólag az iparostanoncizskolai rajzoktatásra kötelezett rajztanár, vagy pláne rajztanár-igazgató a tervbe vett díjazásnak megfelelő arányban hogyan foglalkoztatható?

Jó lesz tehát óvatosságnak lenni, nehogy az experimentálás zsákutcába vezessen.

Réz Mihály.

A „Bazár“-étteremben
minden csütörtök és vasárnap
czigányzene.

Kitűnő ételek és valódi hegyi borok; pontos kiszolgálás.

A doktor ur renomméja.

— Igaz történet —

Gömbölyű kis doktorom épen a tükör előtt állott, midőn bekopogtattam. Annyira el volt mérülve az önszépítésbe, hogy észre sem vette a kopogást és én a „szabad“ szó nélkül léptem az orvos ur szobájába.

— Szervusz Jaki! kiáltottam felé kedélyesen, de ő szöke hajfürteit igazgatta tovább azon a holdvilágos uton, melyet a gondolkodás hengere olyan simára lapított.

— Szervusz czimbus! kiáltottam újra és ő vigyorgó arcczal fordult felém, szokásához híven kivett zsebéből egy csomag új kártyát és incelkedett:

— Szeretnél játszani ugy-e? Olyan nincs Barátom, ma engem egy különös szerencse ért. Levelet kaptam, egy rendkívül kedves levelet. Látod még Budapestre is elterjedt az én renommém.

Csak néztem a hájas kis doktorra, hogy mi lelte? Micsoda levél lehet az, amely őt ennyire ki tudta hozni a sodrából.

— Mutasd csak azt a levelet?

Először merően rám nézett, aztán körültekintett a szobában, hogy nem hallgatódzik-e valaki és miután a rendelő szobába nyíló ajtókat mind bezárta, így szólt hozzám.

— Tedd a szívedre a kezedet és esküdjél meg a becsületedre, hogy senkinek sem fogsz erről egy szót sem szólani.

Természetes, hogy megesküdtem, bár a doktornak olyan szokása van, hogy nem tud titkot tartani és ő maga beszéli el másik perczen egy másik barátjának azt, aminek elhallgatására engem megesküdt.

Rendkívül kíváncsi voltam mindamellott, hogy mi lehet a titok. A kis szöke doktor fontos arcczal elővett egy levelet, melyből midőn kibontotta, a következő szövegű névjegy bukott a szőnyegre.

Wwe. Lánca Josefín
Heiratsvermittlerin, die in besserem
Häusern Zutritt hat, Tabakgasse 42.

Még érdekesebbé vált előttem a titokzatos dolog, mert az én kedves barátomnak aranyos felesége van és csak pár hónappal ezelőtt ünnepeztük meg egy a gyalgarczu kis leányuk a keresztelőjét.

Vajjon mi lehet abban a levélben, ami engem, vagy a doktort érdeklí?

Nem sokáig hagyott az én kedves barátom bizonytalanságban, mert kezembe adta a titok kulcsát: a levelet, melyben ezek voltak írva női kacsók által gyönyörűen papírra vetett betűkkel:

Mélyen tisztelt Doktor ur!

Olvastam annak idején becses hirdetését és már akkor akartam magamat mint házasságközvetítőt ajánlani, de akkor közbejött akadályok miatt abbahagytam. De ha még nem készt el az ügy, szíveskedjék becses személyéről néhány adatot velem közölni, hogy tájékozhassam magamat; és pedig, mióta özvegy, ki volt elhunyt neje, mennyi legyen az összeg, melylyel birnia kell annak, kit esetleg ajánlanék, sat. Ezeket tudva lépéseket tennék, melyekben kiterjedt ismeretségem folytán bizhatik.

Magamat a mélyen tisztelt Doctor urnak bizalmába ajánlva

Budapest, 1895, decz. 28.

Maradtam tisztelettel:
Özv. Lánca Josefín.
Dohány-u. 42. II. 24.

A doktor, amint én halk hangon felolvastam a levelet, majd elröpült örömeiben, csak akkor vágott szomorú arcczal, mikor én a szalon ajtaját kinyitva, hangosan szólítottam a feleségét.

Felém rohant, befogta a számat és azt kérdezte felhevülten:

— Hát ez a becsület?

Ebben a pozitívában talált bennünket a kedves asszonyka ei és sem tudta képzelní, hogy mi történt.

Távollról sem gyanította, hogy a kedves, előző-kény férj: mics da attentátumra készül az ő családi boldogságuk ellen. Az orvosok szobája sok titkot takar el a nagy közönség és a feleség előtt és így a kedves asszony megelégedett a férj azon kijelentésével, hogy én lázas vagyok, erős torokbajom van és nem akarom engedni, hogy megoperáljon.

En is belenyugodtam a kijelentésbe, de lel-

kiismeretes dolognak tartom, hogy ilyen uton adjam tudtára az én barátom feleségének, minő kitérésnek van kitéve az olyan doktor, a ki még „jól fest“ és Budapestig is elér a renomméja.

—i.

Uj pálinka-üzlet.
Szt.-László-tér Weinberger-ház.
Schlesinger Fülöp
nagyraktárában kitünő szeszes italok, **cognacok, rummok, teák, likörök** a legolcsóbb árak mellett.

Allamöszöndijas ifju levele.

— Münchenből. —

Halász Izidor nagyváradi lakatossegéd tudvaleg állami ösztöndij mellett külföldi tanulmány uton van.

A derék ifju — mint egyik ismerősétől értesülünk — következő levélben számolt be a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarának szerzett tapasztalatairól.

Tekintetes kereskedelmi és iparkamara!

Tisztelettel értesitem a tek. kamarát, arról, hogy a részemre adományozott utazási ösztöndij második részletét megkaptam.

Egyidejűleg báto kodom a tek. kamarát eddigi utam és tanulmányaimról is értesíteni.

Tanulmány-utamat Budapest meglátogatásával kezdem meg. Miután Budapest lakatos-iparát ismerem, csupán csak a lakatos mesterek időleges kiállításában, újabb kiállított tárgyakat és a Technologiai ipar muzeumot tekintetem meg. Két napi itt tartózkodás után Bécsbe utaztam. Általánosán elismert dolog, hogy Budapest lakatos-ipara a bécsi lakatos-ipart messze túlhaladja, ez okból munkát nem is keresve, csupán csak a város szépségeit és nevezetességeit, ezenkívül az engem szorosan érdeklő iparmuzeumot, muzeumokat és ipar-kiállítást tekintetem meg, mindenütt sok, szép és hasznos dolgot látva. Hosszabb itt tartózkodásra okom nem lévén, szept. 10-én Münchenbe utaztam.

Ez idő óta itt tartózkodom. München egyike Európa nagyobb városainak, a hol a lakatos-ipar legjobban ki van fejlődve. Az első pár héten a várost és nevezetességeit tekintetem meg.

Iparkiállításra állandóan több is van, és ezenkívül mű-árusok üzleteiben, szabad bemenet mellett, igen sok szép tárgy látható, sőt sok helyen rajzok és vázlatok készítését is megengedik, a mit, a mennyire szabad időm engedi, fel is használok. Nemsokára sikerült bejutnom egy elsőrendű műlakatosüzletbe, a hol egy eddig előttem teljesen ismeretlen iparágat sajátítottam el.

E műhelyben kizárólag csak dísz tárgyak, mint pl. lámpák, gyertyatartók, fényképrámák, ujság és törülköző-tartók, gyümölcs- és szivarhamu-tányérok, gyufa és szivartartók, virágállvány, asztal, edény és kosarak, függő és fali lámpakarok, (gáz- és villany vezetékre) és vertvas-virág utántartók készülnek. E tárgyak nagyobb részéről rajzokat is készítettem magamnak, ugyisint jegyzeteket az egyes darabok készitési módjáról. Ugyanitt tanultam meg a vas fehérítését egy oldatkeverékben lepácolás által.

Most azonban csak röviden jelzem eddigi tanulmányaimat. Részletek leírását utazásom befejeztére tartom fenn.
1895. decz 24

Halász Izidor.

Óra, ékszer és drágakövek.
ERTLER MÁRKUS
Bémer-tér,
ifj. Kohn Sámuel üzletével szemben.
Uj, legolcsóbb bevásárlási forrás!

A heti krónikából.

— Részletek. —

Veres Sándor a kitünő hangu baritonista, a ki társulatával Nagyváradra szándékszik jönni majdnem végzetessé vált merénylet áldozata lett Sátorajja-Ujhelyen. Egyik színész-társa mámoros dühében kés-szurásokat ejtett rajta s csak vastagi téli kabátja mentette meg a volt operaéne-

kest a haláltól. Reméljük azonban, hogy mihamarább felgyógyul s ha Nagyváradra jönnek, lesz alkalmunk gyönyörködni rég nem hallott gyönyörű-részep énekében.

Gazdasági körökben nagy pánikot okozott az a rövidke hír, hogy Kőbányán a sertésvész ujra kiütött. Hivatalos helyről azonban a hírt alaptalannak jelentették ki.

Fiatallanítók, a kiknek jó példával kellene előjárniok az erkölcsös életben, állottak társakkal egyetemben a törvénytörés előtt, s egyikük Gróza Gábor, mintha komolyan fel sem tudta volna fogni a váltóhamisítás vétségének nagyságát, olyan daczosan viselkedett a bírák előtt. A másik, Drimba Károly, töredelmesen bevalotta vétkeit, s vallomásától az tünt ki, hogy romlott erkölcsű társa sodorta a bünbe, keverte a váltóhamisításba. A tárgyalást több tanu beidézése miatt elhalasztották.

Lejárt az ideje az emberirtó harcoknak. A vandalizmust már csak a történelemből ismerik a nemzetek. Az egész művelt világ arra törekszik, hogy a béke olajját felvirágoztassa. Hazánkban is megalakult a békeegyesület élén a legelőkelőbb férfikkal és hölgyekkel, s a ki barátja az áldásos békeknek, cs-kélyke 1 forintért beléphet a pax lovagjai közé.

Karácsony ünnepe előtt az egész kereszténységét öröm szállotta meg, csak az aradi szintársulat tagjai könyeztek szeretett kollégájuk: Főriss Pista sirja fölött. A kedves halottat Gál Gyula és Tompa Kálmán bucsuztatta el óriási részvét mellett. A tehetséges színész emlékére Főriss-salápitványt létesítettek.

Rejtélyes históriát rebesgetnek Szilágy-Csehi községben. Valami „Péntek“ nevű fekete hölgy szerepel a história hősnőjeként, a ki Rudolf trónörökösnek egykor barátnője volt, s — most nem tudni mi okból — Mexikóba vitorlázott, a község szegényeire hagyván birtokát. A „fekete asszony“ rejtélyes szereplését most a hatóság igyekszik kideríteni.

Két bíboros főpap: Vaszary Kolos hercegprímás és dr. Slauch Lőrincz nagyváradi bíbornok püspök bocsátotta ki karácsonykor pástorlevelét. Mindkét főpap vallásosságra, és hazafiságra buzdítja híveit.

Adorján Emil okleveles gyorsíró tanárt, a „Hétfői Értesítő“ szellemes munkatársát Nagyvárad város központi választmánya kihagyta a választó polgárok listájából, azonban Leander a választmány határozatát megfélebbezte a kir. kuriához, a mely választói jogosságát kimondta s a választók névjegyzékébe fölvetetni rendelte. Most tehát csak az van hátra, hogy Leander ur „választói jogának történetét“ humorosan megírja a „Hétfői Értesítő“ számára.

Hír szerint Wlassics Gyula miniszter január havában megkezdi az érettségi vizsgálatok, reformjának, megalkotását s így a régóta vajdó kérdést a milléniumra valószínűleg meg fogja oldani.

Kövesi Albert jó nevű szalonkomikus, kinek most társulata van, engedélyért folyamodott a téli hónapokra. A szinügyi bizottság fog határozni a kérvény sorsa felett.

A „Nagyváradi Pinczeregylet“ péntekről szombatra virradó éjjel közgyűlést tartott, mely rendkívül nagy érdeklődés mellett reggel 6 órakor végződött.

Stern Hermánt elnökké, Saurer Kálmánt alelnökké, Sarkadi Ignácot titkárrá és Kriszta Sándort pénztárnokká választottak lelkes eljenzésektől kísért közfelkiáltással.

Fekete László volt pénztárnok az óvációk daczára sem volt hajlandó továbbra is nyolcz éven át derekasan betöltött pénztárnoki tisztét megtartani. Erdemének elismeréséül örökös tiszteletbeli tagul választottak.

A választmány tagjai lettek szótöbbséggel: Czeglédy Gyula, Berger József, Verchovina Lajos, Walter M. Antal, Lefkovits Lajos, Rosner Pál, Hansman János, Lövy Henrik, Korda Henrik, Weiszberger Jenő, Garnek Gyula, és Réthi József. Bayer Frigyes 6 szótöbbséggel győzött Silberman Ignác ellenében és így a lett 3 évre egyleti ügynökül megválasztva.

He i sakk szemle.

— Rovatvezető: **Gesztesi Ödön.** —

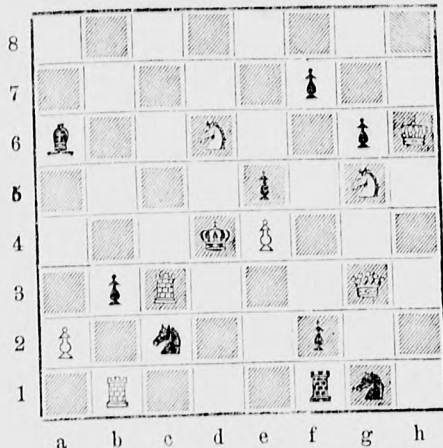
— december 29.

I. Feladvány.

Ehrenstein Mórtól Budapeston.

(A „Budapesti sakk szemle” feladvány versenyén első díjat nyert.)

Sötét.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot ad. (Megfejtése a jövő számban.)

II. játszma.

Szent-Pétersvár, négy s verseny, 1895. decz. 13.

Világos:

Sötét:

Lasker Manó.

Pillsbury Henry.

1. e2-e4	e7-e5
2. Hg 1-f3	Hg 3-f6
3. H f3 : e5	d7-d6
4. H e5-f3	H f6 : e4
5. d2-d4	d6-d5
6. F f1-d3	F f8-e7
7. 0-0	Hb 8-c6
8. B f1-e1	F c8-g4
9. e2-c3	f7-f5
10. V d1-b3?	0-0!

Eddig minden a könyv szerint történt; most jó lett volna eltérni tőle, mert a szöveglépés céltalan. F d3-e2 a helyes folytatás.

11. F c1-f4*
 F g4-f3 |

Nem jó 11 V b3-b7, B a8-b8.

12. V b7-c6 B b8-b6 etc matt.

12. g2xf3
 H e4-g5 |

13 K g1-g2
 V d8-d7!* |

Einek jelentősége a 22. lépésben tűnik ki.

14. V b3-c2
 H g5-e6 |

15. F f4-e1
 F e7-d6 |

Az f. gyalog most nem üthető.

16. H b1-d2
 B 8-e8 |

17. H d2-f1?
 H ea-d4! |

18 V e2-d1
 B e8 : e1 |

19. V d1 : e1
 H d4 : f3! |

Sötét az erőteljesen vezetett játszmát elegánziával konyolítja le.

20. K g2 : f3
 f5-f4 |

21. V d1-e1
 H c6-e5+ |

22. K f3-e2
 V d7-g4+ |

23. K e2-d2
 V g4 : d1+ |

24. K d2 : d1
 H e5 : d3 |

25. K d1-e2
 H d3-e5 |

26. f2-f3
 B f8-e8 |

27. b2-b3
 H e5-g4+ |

28. K e2-d2
 H g4-e3 |

29. F e1-b2
 H e3-g2 |

30. h2-h3
 F d6-c5 |

31. H f1-h2
 F e5-f2 |

22. c3-c4
 d5 : c4 |

33. b3 : c4
 h7-h5 |

Világos föladta.

III. játszma.

Budapest, 1893.

Spanyol játék.

Világos:

Sötét:

Huszár.

Herzman N.

1. e3-e4
 e7-e5 |

2. H g1-f3
 H b3-c6 |

3. F f1-b5
 a7-a6 |

4. F b5-a4
 H g8-f6 |

5. 0-0
 H f6 : e4 |

6. B f1-e1
 H e4-c5 |

7. H b1-c3
 |

Itt az e4-et kizárólag 7. F a4 : c6, d7 : c6, 8. d2-d4-et használja. Azonban H b1-c3 is teljesen jó folytatás s bár a sakkönyvekben nincs említve, melegen ajánljuk a buvárokodók figyelmébe. Igen érdekes variánsok fejthetnek

be'le és sötétnek vigyázni kell, hogy valamennyire ki-egyenlíthesse a játékokat. Alkalmadtán még visszatérünk e változathoz.

7. H c5 : a5

H c6 : e5

8. H f3-e5!

Ez nem a legbiztosabb felelet. Egyedüli védelem-nek látszik: A) 8... F f8-e7! 9. H c3-d5 0-0 10. H e5 : c6, d7 : c6. 11. H d5 : e7 + K g8-h8 és a játszmaék egyenlők.

Kecsegtető, de hibás B) 8... H a4 : c3? 9. H e5-c6, + F f8-e7. 10. H e6 : e7, H c3 : d1. 11. H e7-g6, + V d8-e7 12. H g6 : e7 és nyer.

9. B e1 + e5
 F f8-e7 |

10. H c3 : d5
 0-0 |

11. H d5 : e7 +
 K g8-h8 |

12. V d1-h5!
 g7-g6? |

V h4-h7 + és B e5-h5 + matt fenyegetett. A tett lépés azonban hibás, melyre világos eldönti a játszmat. 12. h7-h6 a volt még az egyedüli lépés, azonban világos erre is megtartja előnyös állását.

13. V h5-h6!
 B f8-e8 |

Világos a 2-ik lépésre mattot ad.

14. B. e5-h5!
 g6 : h5 |

15. V h6-f6 + matt.
 |

Jelzéseink a következők:

K = király; V = vezér; B = bástya; F = futár; H = huszár; 0-0 = rövid elsáncolás (rocháda); 0-0-0 = hosszú elsáncolás; : = üti az ellenséges bábot; - = lép; ! = jó-lépés; ? = rossz lépés; + = sakk.

Sakkhírek.

A szentpétervári négyes versenyről mult szá-munkban közöltük a következőkben egészítjük ki. Az első ülés decz. 13-án folyt le Pillsbury orosz huszár játékot alkalmazott Lasker ellen, kit 33 lépésben szép áldozati kombinációval legyőzött. Steinitz a vezér gyaloggal nyitotta meg a partieját Csigorinnal szemben, lassanként hátrányba jutott és 38 húzás után kénytelen volt föladni a játékot. A második ülést decz. 15-én tartották. Csigorin a négy huszár játékával indult Pillsbury ellen, azonban már a 26. lépésre vesztett erős tévedés következtében. Lasker Steinitz-cal szemben spanyol játékot használt, melyet csinos vezér-áldozattal 32 lépésben meg is nyert. A harmadik ülésben decz. 17-én Csigo-rin egy Evans cselet vesztet Lasker ellen Pills-bury pedig egy nyerésre álló végjátékot Steinitz ellen. Ezzel az első forduló befejeződött, azaz mindenki megjátszotta első partieját minden egyes résztvevővel.

Az eredményt alábbi táblázat tünteti föl; ilyen minden forduló után fogunk hozni.

A verseny állása az 1. forduló után:

Nevek	Csigorin	Lasker	Pills-bury	Steinitz	Nyert
Csigorin	--	0	0	1	1
Lasker	1	--	0	1	2
Pillsbury	1	1	--	0	2
Steinitz	0	0	1	--	1

Legújabb: A 2-ik forduló 1. ülésében Lasker megverte Steinitzot, Pillsbury Csigorint; a Pills-bury Steinitz ugyszintén a Lasker-Csigorin közti játszma remisvel végződött.

Budapesti levelezőnk írja: e hó elején nagyobb szabású matche kezdődött Maróczy Géza fiatal magyar mester a hastingi amateur — sakkver-seny első nyertese és Charousek Rezső kiváló erejű kassai játszó között. Eddigi eredmény Ma-róczy 5. Charousek 2 és 4 remis. Az érdekes küzdelem lefolyása iránt nagy az érdeklődés. Karácsony után Maróczy-Exner és Charousek — Exner között lesznek komolyabb mérkőzések, me-lyekről annak idején pontosan referálunk.

Dietrich J. és Fia
cs. és kir. udvari szállítók
budapesti cég
Tea-, Rum- és Cognac
bizományi raktára
NAGYVÁRADON
Olaszi, Fő-utca, **KISS DÁVID** urnál a különlegességi tőzsde mellett.

Czigány-zene

minden szerdán, pénteken este és va-sárnap délután

a „ZÖLDFÁ“-kávéházban.

Pontos kiszolgálás.

B. U. É. K.

T. vendégeimnek, ismerőseimnek és jó-akaróimnak ez uton kívánok **boldog uj-évet.**

Klein Miksa,
kávéháztulajdonos.

T. vendégeimnek, ismerőseimnek és jó-akaróimnak ez uton kívánok **boldog uj-évet.**

Walter M. Antal,
Rimanóczy szálloda.

T. vendégeimnek, ismerőseimnek és jó-akaróimnak ez uton kívánok **boldog uj-évet.**

Korda Henrik,
Csarnok-kávéház tulajdonos.

T. vendégeimnek, ismerőseimnek és jó-akaróimnak ez uton kívánok **boldog uj-évet.**

Stern Hermann,
Korona-kávéház tulajdonosa.

T. vendégeimnek, ismerőseimnek és jó-akaróimnak ez uton kívánok **boldog uj-évet.**

Stern Sándor,
Széchenyi-kávéház bérlője.

T. vendégeimnek, ismerőseimnek és jó-akaróimnak ez uton kívánok **boldog uj-évet.**

A „Lloyd“ kávéház bérlője.

Biharmegyei vásárnapotár.

Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.
Báránd, kedden.
Beél, szerdán.
Belényes, csütörtök.
B-Ujfalu, csütörtök.
B-Püspöki.
B-Büszörmény, csütörtök.
Cséffa, csütörtök.
Csökmő, szombat.
Derecske, csütörtök.
Diószeg, szerda.
Élesd, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.
Feketeó, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.
Hajdu-ságos, szombat.
Henczida, szerdán.
M-Keresztes, szerdán.
Kis-Marja, hétfőn.
Komádi, péntek.
Kötegyán, hétfőn.

M-Cséke, szerdán.
Margitta, pénteken.
Micske, csütörtök.
N-Bajom, pénteken.
N-Báród, hétfőn.
N-Léta, csütörtökön.
N-Szalonta, pénteken.
N-Várad, kedd és péntek.
Ókány, szerda.
Ókrős, kedd.
Piskolt, szerda.
Sarkad, csütörtök.
Szalárd, szerda.
Szent-Jobb, hétfő.
Székelyhid, péntek.
Széplak, kedd.
Tenke, hétfőn.
M-Telegd, péntek.
Torda, hétfő.
Zsáka, szerda.
Vaskóh, szombat.

Kitünő orpheum

a „CSARNOK“ kávéházban.

Minden este változatos műsor.

Hideg ételek, kitünő italok, pontos kiszolgálás.

Utmutató a hirdetésekhez.

Olvasó közönségünk iránti figyelemből betűrendben adjuk azon kitünő és szolid cégek névsorát, akiknek hir-detéseiből bő értesülést lehet szerezni a legolcsóbb bevásá-rási forrásokról, vagy azon helyiségekről, ahol a legnagyobb kényelem mellett bő szórakozást talál a nagy közönség.

A hirdetések mind számozva vannak és így elég csu-pán ezen utmutatót áttekinteni, hogy kiki gyorsan rátalál-jon arra a forrásra, amely bevásárlási szándékát érdekli.

Ausländer S. (férfi szobá) 21. sz.

Czeglédly Sándor („Zöldfa“ vendéglő, szálloda) 6. szám.

Erödi Herman (czukrász) 9. sz.
 Farkas József (műkertész) 18. sz.
 Flegmann Armin (női confection) 20. sz.
 Freyberger Albert (női divat) 23. sz.
 Friedländer Herman (divatáru üzlet) 35. sz.
 Grósz Henrik (női confection) 7. sz.
 Hönigsberg N. F. (fűszerkeres.) 2. sz.
 Jiraszek és Krausz (mész és tűzifa) 17. sz.
 Ifj. Kohn Sámuel (női divat) 8. sz.
 Kunz József és társa (női divat) 1. sz.
 Leitner Lázár (divatáruház) 14. sz.
 Légszeszgyár 30 sz.
 Leitner Márton (női divat) 15. sz.
 Mittheiler Ede (férfi szabó) 4. sz.
 Moskovits A. és fiai (lisztraktár) 28. sz.
 Meumann M. (Lévai-palota) kész férfi ruhák 1. sz.
 Nemes Mihály (női confection) 3. sz.
 Neumann M. Sándor (kész férfi ruhák) 10. sz.
 Nádor L. és társa (cipő, kalapüzlet) 27. sz.
 Stern Herman („Korona“ kávéház) 29 sz..
 Silbermann Márton (divat és rőfös-üzlet) 26. sz.
 Szanditz Adolf (női divat) 19. sz.
 Szilárdy és társa (férfiszabó) 11. sz.
 Schönberger Herman (csemege-üzlet) 13. sz.
 Stern Ignác (kész férfi ruhák) 16. sz.
 Silbermann Ignác (apró hirdetések) 24. sz.
 Ungár Jenő (könyvkereskedés) 5. sz.
 Wallerstein Ferencz (butorkereskedő) 22. sz.

Weinstock Fülöp (ékszerész és órás) 25. sz.
 Weisz Ignác fia (aranyműves) 37. sz.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Sarkadi Ignác.
 Főmunkatárs: Rác Mihály.

NYILT-TÉR.

Legszebb és legolcsóbb
 ujévi ajándékok

felnttek és gyermek-ek részére Kalenda
 János Szent László-téri üzletében.

Kitünő varrógépek,

villanyos csengők és hozzá való beren-
 dezések a legszolidabb árak és jótállás mel-
 lett, Kossuth-utca (Mezey-ház) fiók-
 üzlet.

A Farkas László-féle vendéglőt

mai napon átvettem.

Kitünő ételek, italok, cesi-
 nosan berendezett szobák
 állanak a közönség ren-
 delkezésére.

Zborill Ferencz.

Báii ingek, nyakkendők,
 keztyüket ajánl

FRIEDLÄNDER HERMAN,

Nagyvárad, Fő-utca.

Uj üzlet!

Van szerencsém a n. é. közönséget érte-
 síteni, hogy helyben, Olaszi, fő-utca, a
 Karaguly-féle házban egy

czukorka, csokoládé, tea-sütemé-
 nyek és czukrozott gyümölcs

különlegességi üzletet nyitottam.

Rendkívüli nagy választék
 dísz czukorka-dobozok (Bonbonierekben),
 melyek a legalkalmasabb ujévi ajándékok.

Gyors, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról a
 n. é. közönséget előre is biztosítva, b. pártfogásukat
 kérve, v. gyök

Kitünő tisztelettel
 Lampel Sámuel.

H I R D E T É S E K.

ANGOL BÉCSI DIVAT.

Férfi- és gyermek-ruha raktár.

Neumann M. Sándor

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér, Poynár-ház,
 a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Bel- és külföldi szövetek nagy választékban.

Mérték utáni megrendelések pontosan és jutányosan
 eszközöltetnek.

Telefon-összeköttetés.

10

Telefon-összeköttetés.

Női kézi munkák

izléses kivitelben

s hozzávaló anyagok

óriási választékban

kaphatók

23

FREYBERGER ALBERT-nél

Olaszi, Bazar-épület.

FRIEDLÄNDER HERMAN

Nagyvárad, fő-utca, Casino-épület
 ajánl legolcsóbban

gummi-czipőket,
 esőernyőket,
 mindennemű téli keztyüket.

„KORONA“-kávéház!

Minden kedden és szombaton
 este

czigányzene.

Minden szerdán este

katona-zene.

KORONA-KÁVÉHÁZ.

KORONA-KÁVÉHÁZ.

29

Üzlethelyiség-változtatás

következtében rendkívüli mélyen leszállított árakban kapható a már 50 év óta
 fennálló

Weisz Ignác és Fia

özégnél Zöldfa-utczán mindenféle

arany és ezüst ékszerek és zsebórák.

Árjegyzék kivonat:

1 aranygyűrű 2 frittól kezdve.

1 arany lánc 8 frittól kezdve.

1 arany fülbevaló 1 fitt 50 krittól kezdve.

1 arany óra 15 frittól kezdve.

1 ezüst óra 5 frittól kezdve.

Gyémánt és brilliant gyűrűk, karsattok, továbbá ezüst
 evőeszközök, gyertyatartók stb. stb.,

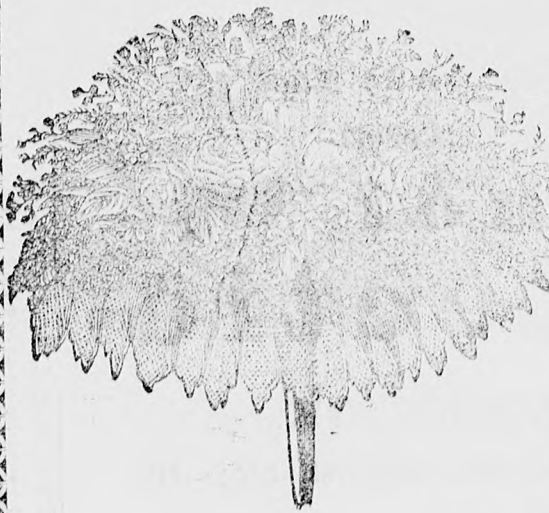
rendkívüli mérsékelt árakban.

37

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyváradi-velencei

műkertészeti- és rózsá-telep.

Sürgöny-cím: Virág-esernők:
Műkertészeti-telep Nagyvárad. Nagyvárad, Pó-utca (Bazár-épület.)
Telefon-összeköttetés.

Élő virágokból koszorúk.

Koszorúk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból díszítve 1-3 frtig.
Baberkoszorúk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2-5-10 frtig.
Ficus és Magnolia koszorúk: a legnagyobb mintájuk a legértékesebb és legfinomabb virágok és palma-lombokkal díszítve 10-25 frtig, a mi ezelőtt 35-40 frtba került.
Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítottak s a pontos elküldésért szavatosság vállaltatik.
Azonkívül mintegy 50,000 drb szemzés által nemesített magas törzsű rózsá van készletben, mintegy 600 fajban. Egy éves nemesítésű drbja 35 kr, 2 éves kiváló szép koronával, darabja 60 kr. 60,000 drb gyökér nemes (vurcel echt) egy éves darabja 15 kr, 2 éves kiváló nagy bokrok drbja 30 kr., melyekről részletes faj és árjegyzék bérmentve kívánatra azonnal megküldetik.

Élő virágokból csokrok.

Csokrok: Mennyasszonyi, koszorulányi, bálí vagy bármely alkalmi szép berlini papírtartóval 1 frtől 3 frtig.
Csokrok: atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig.
Csokrok: a legfinomabb kivitelben finom selyem tartókban 8 frtől 12 frtig, rózsá-, szegfü és Caméliákból, a mi ezelőtt 15-20 frtba került.
Csokrok: a legnagyobb mintának, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem csipke és atlasztartókkal 18-25 frtig, a mi ezelőtt 40-50 frtba került.

UNGÁR JENŐ, előbb HÜGEL OTTO

ajánlja
könyv-, mű-, hangjegy-, papír- és írószerek raktárát,
minden e szakmába vágó cikkek dús választékban pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett kaphatók
Ujjonnan berendezett gycissajtó-nyomdájában mindenemű nyomtatványok, u. m. meghívók, belépti-jegyek, tárczrendek, számlák, látogató-jegyek, árjegyzékek, étlapok, gyász-jelentések stb. gyors és izletteljes kiállításra a legolcsóbb áron felvállaltatik.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Rendkívüli
leszállított árakban
legújabb
női felöltők
kaphatók
Nemes Mihálynál
kizárólag kész női felöltők
áruházában
túlhalmazott raktár miatt.
Lévay-palota, Köröspart-Corsó.

AUSLÄNDER S.

elsőrendű férfi-szabó üzlet Nagyváradon.
21 Legfinomabb kivitelű
öltönyök, palétot, körgalléros köpeny és téli kabátok
mérték szerinti megrendelések mérsékelt áron.
AUSLÄNDER S. Szent-László-téren „Fekete Sas” szálloda alatt.

Női felöltők és szőrme-gallérok,

ugyszintén
leány-köpenyek
a legnagyobb választékban és legjutányosabban kaphatók:
GRÓSZ HENRIK
női felöltők áruházában
Nagyvárad, Zöldfa-utca 34. szám.

Üzlethelyiség-változtatás!

Van szerencsém a t. vevő közönség tudomására hozni, hogy eddig a Weinberger-féle házban fennállott

fűszer- és csemegeárú-kereskedésemet
a Szent-László-tér

Zsiga-fundatio épületébe
(Magyar- és Kert-utca sarkán)

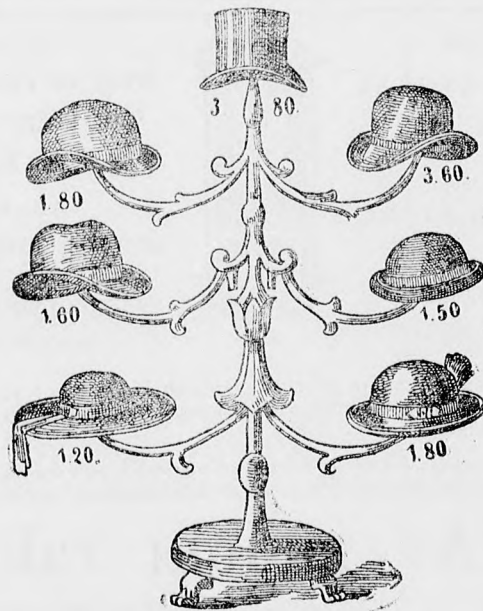
helyeztem át.
Az eddigi szives bizalmat megköszönve, a további pártfogást tisztelettel

Hönigsberg N. F.

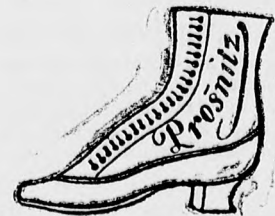
Üzlethelyiség-változtatás!

Leitner Lázár

Nagyvárad, Zöldfa-utca.
a »Zöldfa«-kávéházzal szemben.

Nagyvárad, Zöldfa-utca,
a »Zöldfa«-kávéházzal szemben.

Első

kalap-, czipő-, fehérnemű
és
FÉRFI-DIVAT ÁRUHÁZ
NAGYVÁRAD,
Zöldfa-utca, a »Zöldfa«-kávéházzal szemben.

Korszakunk !legnagyobb csodája!

A polgári házasság életbelépése alkalmával, mint előre is tudva volt, a házasságok igen nagy számban fognak történni; előre gondoskodva tehát, **menyasszonyi kelengyéket** tömegesen szereztem be, amit is **potom árban** bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére alant felsorolt árjegyzék szerint.

LEITNER MÁRTON

divatáruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa“ szálloda kapuja mellett

	előtt 7.—	most	4.50
Egy vég szepességi vászon	7.50	5.—	
„ szepességi schiffon	6.80	4.90	
„ szepességi kanavász	5.80	3.55	
6 személyes damaszka garnitúra	— .98	— .50	
Tiszta gyapju kelme 120 ctm. széles	— .64	— .35	
„ 95 ctm. „	1.30	— .80	
Női posztó (Damentuch)	— .42	— .25	
Jó minőségű szövetek dupla széles	— .48	— .27	
Divatos Casmanosi barchetek	— .35	— .21	
Jó mosó divat	— .27	— .16	
Flanell barchet szintartó	6.25	2.80	
18642 db „ 10/4 téli gyapjukendő dbja	4.75	2.50	
986 „ 2 személyes paplan	7.80	4.—	
64 „ matrác	1.70	1.—	
1107 „ pokrócz			

Ma adékok minden csütörtökön 1/4 árban árusítanak.

Szabókellék és ruhadiszek igen jutányos árban.

Női és férfi fehéreneműek, téli alsó ing és nadrágok, ágymatrák, függönyök, szőnyegek és még az ide fel nem sorolt számtalan cikkek fél árban lesznek elárusítva.

15

UJDONSÁGOK

az 1895. őszi és téli idényre.

Bel- és külföldi női ruhaszövetek a leggyorsabbútól a legfinomabb minőségig.

Most érkezett

női

confectio- ujdonságok,

u. m. jaquetek, kabátok, köpenyek, capes stb.

A legizlésebb női ruhák
elsősorú erők által készítettnek el.

SZANDITZ ADOLF

divatáruházában

Nagyvárad, Bémer-tér, Lévy-palota.

Női ruhaszövet-minták kívánatra bérmentve.

19

Szőnyegek és függönyök nagy választékban.

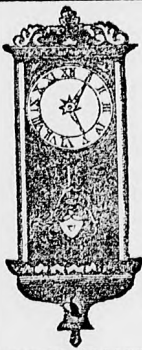
WEINSTOCK FÜLÖP

műrás, ékszer- és látszerész

Nagyvárad, Szt.-László-tér 47. sz.
(Diamandi-ház.)

Javit és elad
mindennemű órákat
jótállás mellett.

Nagy választék
arany, ezüst, nickl,
álló, inga, keretes, ébresztő,
párisi, bura, iroda és schwarzwaldi
ÓRAKBAN.

Mindennemű
arany és ezüst ékszerek.
Valódi G. Rodenstok diaphragma
szemüvegek.

A legfinomabb
periscop üvegek, látcsövek
és
más optikai tárgyak
nagy választékban.

Üzletemben rendelkezésre áll a nagyérdemű közönségnek egy Rodenstok-féle Refraktometer (szemvizsgáló-gép), melynek segítségével egy perc alatt meg tudható mily üveg szükségeltetik.

25

„ADRIA“ malom raktárai.

Van szerencsénk a t. érdeklődőknek b. tudomására hozni, hogy gőzhenger-
malmunk lisztjei, valamint

árpagyöngy és köleshántoló-malmunk örleményei

számára a Szt.-László-téren a „CSARNOK“ kávéház mellett fő-raktárt és
Fő-utcán, az Orsolya-szűszek zárdájával szemben fiók raktárt nyitottunk,
hol ezek napi árak mellett kaphatók.

Midőn a fenti körülményre a t. fogyasztó közönség figyelmét felhívjuk, egy-
szersmind kérjük alanti árjegyzésünket tudomásul venni.

Moskovits A. és fiai.

Uj számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8
13.—	13.—	12.—	12.50	12.—	11.50	11.—	10.50	10.—	9.50	8.70	6.—

Régi számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8	8 1/2	8 3/4	9
13.—	13.—	12.—	12.50	12.20	12.—	11.70	11.50	11.20	11.—	10.50	10.—	9.50	8.70	6.—

Korpalszt I. rendű 7.—, II. rendű 6.—, Fiu korpá 3.80, Durva korpá 3.60, Arpakorpá 4.20.

➡ Szász kilonként ingyen zsákkal. ➡

Ugyanott naponta kitünő minőségű élesztő kapható.

28

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ezen hirdetésekre felvilágosítás kapható

SILBERMANN IGNÁCZ

hirdetési közvetítő és elhelyező intézetében

24

Nagyvárad, Kapuczinus-utca 50. szám.

E rovatban közölt hirdetések után minden szóért 2 kr. fizetendő.

Bélyegilleték külön fizetendő.

Preperendiát végzett izraelita nevelőnő alkalmazást keres, közel Nagyváradhoz csakis vallásos házában. 2

Ügyes fűszerkereskedő segéd, ki a rövidáru szakmában jártassággal bír, november 1-től felvétetik 15 frt fizetés és teljes ellátás mellett. 3

Szilágymegyében egy 40 kat. holdas birtok jó karban levő épületekkel 5000 frt eladó. 4

40 éves intelligens nő gazdasszonyi állást keres. 5

Egy szolid, fiatal leány ajánkozik czukrászdába mint elárúsítónő. 6

Megvételre kerestetik egy jó karban lévő ház, mely 7% -ot jövedelmez, vételár lehet 10.000—20.000 frtig. 7

Csinos pénztárosnők azonnal alkalmazást nyerhetnek. 8

2000 frt övadákkal rendelkező gazdatiszt megvételre állomást keres. 9

Jó forgalmu szatócs-üzlet családi körülmények miatt azonnal átadandó. 26

Okleveles gépész évi állomást keres. 11

Irodaszolgálatnak ajánlkozik egy 20 éves fiatal ember, ki jelenleg is ilyen minőségben van alkalmazva. 12

Csinos külsejű 25 éves intelligens nő, magános urhoz mint gazdasszony ajánlkozik. 13

Román nő előnyben részesül. Mint gazdasszony kerestetik egy földbirtokoshoz oly nő, ki 1-2000 frttal rendelkezik. Házasság nincs kizárva. 14

Kereskedelmi iskolát végzett csinos külsejű nő megvételre alkalmazást keres. 25

Kezdő fűszerkereskedő segéd 8—10 frt havi fizetés mellett vidékre kerestetik. 17

Egy kitünő forgalmu vidéki vendéglő, mely áll 6 szoba, étterem, kávéházból, családi körülmények miatt eladó, évi haszonbér 1500 forint. 18

Nagy szálloda, mely 24 elegáns vendégszoba, kávéház, étterem, nagy táncterem és melléképületekből áll, előnyös feltételek mellett bérbe adandó. 20

Bihar-, Békés- vagy Hajdumegyében 1000-2000 holdas birtok bérletre kerestetik. 22

Ápolónő, képzett, ajánlkozik privát ápolás és masszázsszolgáltatásra. Értekezni a rovat vezetőjével. 21

Közel Nagyváradhoz jó forgalmu üzlet, vendéglő vagy tejjgazdaság megvételre kerestetik, rendelkező tőke 4000 frt. 27

Kitünően képzett joghallgató, ki már évek óta foglakozik órák adásával és több előkelő családban volt, mint nevelő alkalmazásában, szabad ideje elterelése hány leckeóra kereset, gymbarnai, esetleg real- vagy polgári iskolai rektor vagy magántanulók mellett. Esetleg nevelői állás is elfoglaltatna valamely előkelő családnál. 27

Szakképzett könyvtáros naponta két órai könyvtári munkát vállal. 28

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks**, mert a nehezebb és ez által drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 forint** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kátót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1895. októberben.

Nagyvárad **légszeszgyár:**
Az igazgatóság.

Telefon.

Királyerdői faipar és dobrest-vidaréti vasút-vállalat

JIRASZEK és KRAUSZ.

Nagyvárad **képviselő:**

Haris Mór, Staroveczky-utca 42. sz.

Tüzifa-telep:

Várad-Velence, pályaudvar.

Ajánl száraz kitűnő minőségű hasábos

cser, gyertyán és bükk tüzifát

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva

a **legjutányosabb árak mellett.**

Megrendeléseket elfogad:

a fenti képviselőség Staroveczky utca 42., továbbá

Kádár és Kiss fűszerüzlete, Fő-utca,

Kádár és Kiss fók-üzlete, Kishíd, Bémer-tér

Kiss Dávid dohányüzlete, Fő-utca,

Tüzifa-telep, Várad-Velence, pályaudvar.

Vállalati igazgatóság, Dobrest.

17

Telefon.

Legolesőbb kész férfi-ruha raktár!

Legolesőbb bevásárlási forrás!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 24 év óta fennálló **üzletemet ez év augusztus óta szembe**

a volt Glücksmann-féle üzlethelyiségbe helyeztem át,

és azt a mai kornak megfelelőleg úgy felszereltem, hogy bármely konkurencziával szemben versenyezhetek.

Megrendeléseket 24 óra alatt a legolesőbb árban teljesítek és kész áruimat saját műhelyemben a legsolidabb határozott árak mellett olesóbban, mint bárhol, árusítom.

Beesés pártfogásért esedezem továbbra is, maradok

teljes tisz. elettel

Stern Ignátz, férfi-szabó.

Nagy raktár városi és utazó bundákban.

Gyapjuszívtek gyári árban.

Gyapjuszívtek gyári árban.

16

Külföldi nagy bevásárlásról megérkezve

bátorkodom a t. cz. vevőközönség beesés figyelmét mellékelt árjegyzékekre annál inkább felhívni, mert

sikerült őszi bevásárlásom

folytán oly

remek és divatos

ujdonságokkal

állók rendelkezésére, melyek ugy takarékossági, mint a divatnak kielégítő szempontból nagyon ajánlhatók, amiről esetleg bárki a legkisebb bevásárlásnál meggyőződhetik.

Kiváló tisztelettel

Silbermann Márton

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca,

a Zöldfa-szállóval szemben.

Vidéki megrendelések nagy elővigyázattal eszközöltetnek.

Meg nem felelő árak készséggel visszafogadtatnak.

26

Árjegyzék:

Cheviot dupla széles méterje 30—45 kr.

Angol Cheviot 120 cm. széles, méterje 75—80 kr.

Angol Cheviot 135 cm. széles, méterje 90—1.10 kr.

Női posztók és casánok divatos színekben méterje 62 kr.—1.30 kr.

Legdivatosabb svájci selymek 90 krtól feljebb.

Kangarn Beige és fekete kelmék remek választékban.

Legújabb Melita Velour du Nord és Lola barchetek 1000 féle remek színekben.

Goubelin, bauret és ripsz garnitúrák. függönyök remek választékban.

Legjobb gyártmányú

Chiffon és v.s. onneműek.

Dús választék

Plüsch bársony, selyem és zsinórdszekben.

Uri és női kész fehérműek.

Nagy választék csecsemőnek való készletekben.

Sziládky és Társa

NAGYVÁRADON,

Bémer-tér, Poynár-féle ház.

Férfi-ruhák.

Midőn gazdag választékú angol és francia kelmékkel berendezett raktáramat a t. közönség figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legújabb

eredeti divatezikkerei

nagy választékban nálunk kaphatók és — tekintettel a divat haladására —

a jó munka és izléses divat

keresztülvitelére a legkitűnőbb erővel rendelkezünk.

Szövetek mérték szerinti eladása gyári arakon.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és mintákkal szolgálunk

Jutányos, határozott árak.

11

MITTHEILER EDE

férfi-szabó üzlete
Nagyvárad, Olaszi, fő-utca.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint egy nagyobb csoport **angol szövetei** jutányos vétele a on kellemes helyzetbe juttatott, hogy képes vagyok — míg ezek raktároból el nem adatnak — mérték után a legjobb szabásu és kitűnően kiállított mindennemű

f é r f i -
 r u h á t

a készen vett jó férfi ruhánál

 sokkal olcsóbban
előállítani.

Miért is tisztelettel kérem a n. é. közönséget, hogy ezen nem mindenkor kínálkozó rendkívüli kedvező alkalmat meg- ragadva, engemet tömeges látogatóikkal megszerencsésítenni méltóztassanak.

Midőn még a legszolidabb és legpontosabb kiszolgálatról mindenkit eleve biztosítok, ajánlom magam

teljes tisztelettel

Mittheiler Ede.

Férfi-öltönyre, valamint téli kabátra és felöltőre való
s z ö v e t e k
méterenkint olcsóbban, mint bárhol.

Alapított 1802-ben.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

Vászonraktár. Szőnyegraktár.

Cs. és kir. udvari szállítók,
szabadalmazott

nagykereskedők és fehérnemű-gyárosok
≡ Nagyvárad aru-telepe ≡

Szt. László-tér I.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat

női ruha-szövet
és

selyem árukban,

valamint tiszta minőségű

vásznak, asztalneműek,
szőnyegek és függönyökben.

Nagy választék

Kész

Nagy választék

menyasszonyi kelengyékben.

Szállodásoknak!

Vendéglőknek!

Asztalneműeknél árendedmény.

Arjegyzék ingyen.

Minták bérmentve.

12

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

 Kész

női felöltők

és

ruhászövetek

 feltűnő

olcsó árban

Flegman Armin

divattermében

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca elején.

20

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Ujdonságok

az 1895-96. évi őszi és téli évadhoz

NÁDOR L. és TÁRSA-nál

Zöldfa-utca

Nagyvárad,

Zöldfa-utca

Dr. Munk-fő' e ház-épület.

 A legjobb gyártmányu

férfi-, női és leánycipők

(a legnagyobb választék és legolcsóbb árak.)

Valódi vadász vízmentes Halina-csizmák.
Camaschnik és valódi orosz Galloschnik

 főraktára.

Valódi Jäger tanár-féle alsó ruhák és minden-
féle szövött árukban nagy raktár.

Férfi- és női- ingek, nyakkendők gallér és kézelők, valódi
angolbőr- és kötött keztyűk, harisnyák, esőernyők, botok
penz és szivartárczák, francia illatszerek, valódi Emai
g, kézelő-gombok és nyakkendőtűk stb.

A legújabb valódi angol, olasz és Pless
kalapok főraktára.

Gráci Loden-kalapok és sapkák is nagy
választékban kaphatók. 27

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

WALLERSTEIN FERENCZ

BUTORKERESKEDŐ

Zöldfa-utca **NAGYVÁRADON** Zöldfa-utca.
A „Zöldfa“ szállodával szemben.

Ajánlja a t. közönség szives figyelmébe **dús választéku**,
mindennemű és legjobb minőségű

kárpitos munkákból álló raktárát,
nemkülönb

fa- és vas-butorakat,

képek, tükrök,

függöny-rámák, hálószoba és ebédlő-berendezések a legegyszerűbb-
től kezdve a legfinomabb stílusú szilárd kivitelben, valamint a
legkülönfélébb juta, rips, gobelin, falma, ottomán, bourette, creton stb.

szőnyeg-szöveteket,

melyeket eredeti gyári áron enged a t. közönség rendelkezésére.
Elvállal e szakmába vágó teljes

lakás-berendezéseket,

javitásokat és butorok becsomagolását, úgy helyben mint vidéken.

Legjobb gyártmányu zongorák és pianók

folyton raktáron vannak.

Tűzmentes vas-pénzszekrények
a legnagyobb választékban és jutányos árak mellett.

Raktáramból egészen elkülönített osztályban **használt**
butorok és egész berendezések kölcsön kaphatók.

22

ERŐDI H. czukrászata

Nagyvárad, Fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít mindenféle szakmájába vágó
megrendeléseket mérsékelt áron.

Vidéki küldeményeknél kitűnő csomagolás.

SCHÖNBERGER HERMAN

csemege-üzlete

Zöldfa-utca (Farkas-ház.) **NAGYVÁRAD**, Zöldfa-utca (Farkas-ház.)

Mindennemű bel- és külföldi gyümölcsök nagyban és kicsinyben feladása.

Mindennemű füstölt hús-árak, továbbá csemege-borok és likörök.

Mindennemű csemege-sajtok, túró és olmtúzi kvargli, déli gyümölcsök, tea,
rum és czukorkák, kitűnő ugorkák.

Naponta friss kenyér és vaj kapható! 13

Kétségkívül legelőnyösebben

vásárolhatni

szolid

és

izléses

uri-, fiu-, és gyermek-

R U H Á T

szabott árak mellett

NEUMANN M. czégnél

Nagyvárad, csakis Kishid-fő (Lévy-ház.)

RAKTÁRAK:

a monarchia minden nagyobb városában.

Az előre haladt idény miatt

a legdivatosabb angol és francia szövetek, selymek, továbbá különös szép választékon
francia, szintartó barchetek és flanelek

●●●● fél árban kaphatók. ●●●●

Nagy raktárt tartok függönyök, valódi brüsseli, Velvet, Tapestry Axminster
stb. szőnyegekben és azok tartósságáért kezességet vállalok.

legjobb hírnevű id. SIEGL KÁROLY Morva Schönbergi vászon és asztalnemű
gyáranak bizományi raktárát bírván, e kiváló minőségű gyártmányt eredeti árakban
árusítom. — Valódi svájci himzések a legdiszesebb kivitelben, eredeti gyári árakban.
Mindennemű szabó-kellékek a legjobb minőségben, rövidárak u. m. női, férfi és gyermek
téli alsók, (Hanschild, D. M. C. és gumpoldskircheneri) pamutok, horgoló czérnák,
szallagok, diszek stb. dús választékban kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Ifj. KOHN SÁMUEL A PROFÉTÁHOZ Szt.-László-tér (Sas-épület.)

A RENOVÁLT

„ZÖLDFÁ”

a legnagyobb kényelem!!

Éttermek, kávéház berendezése

a fő- és székvárosi hason üzletekkel versenyez.

A modern kivitelben átalakított termek, szobák, egészen újonnan festve és butorozva.

A renovált

ZÖLDFÁ

Biharvármegyében

ma a legelegánsabban és legczélszerűbben berendezett szálloda.

Mélyen tisztelt közönség!

Nem kíméltem költséget, hogy az elavult „ZÖLDFÁ” helyiségeit a mai modern igényeknek megfelelőleg berendezhessem.

Hogy ezen czélom sikerült, bizonyítják a helybeli lapokban megjelent kedvező tudósítások és a nagy közönség elismerő nyilatkozatai.

Kitünő boraim és konyháim ajánlani felesleges, a mélyen tisztelt közönség évek óta ismeri; e helyen csupán a további pártfogást kérem.

Megrendelések

társas reggelire, ebédekre, vacsorára vagy lakomára

étlap avagy megállapított árak szerint mindenkor elfogadtatnak figyelmesen kiszolgáltatnak.

Kivánatra külön diszes éttermek rendelkezésre állanak.

Havi étkezés. Ebéd és vacsora egy óra 24 frt.

Áll: délben 3 fogás (közte egy sült) és vacsora egy fogás étlapról választva.

Öt napon belüli napok leszámításba nem vétetnek.

Fűthető folyosók. Telefon.

Zónajegyek válthatók.

Minden csütörtökön és vasárnap

Hanna Miska és fia zenekara játszik.

Bővebb értesítés a körlevelekben!

Teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor,

a „Zöldfa” bérlője.